X. JIRÁSKŮV HRONOV

NÁRODNÉ KULTURNÍ OSLAVY
POŘÁDANÉ Ú. M. D. O. Č. V PRAZE
POD ZÁŠTITOU PANA STÁTNÍHO
PRESIDENTA DRA EMILA HÁCHY

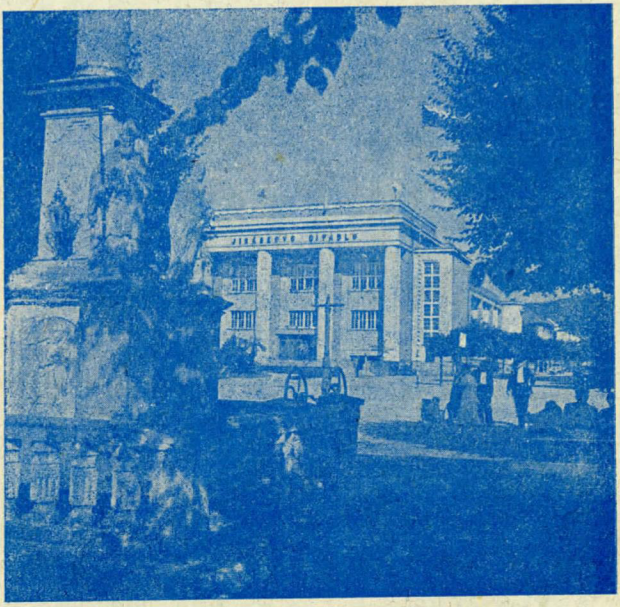

HRONOV
17. - 25. VIII. 1940

Alois Jirásek

napsal u příležitosti Arbesova úmrtí: „Odešel národu našemu pracovník, jehož veliké a krásné dílo je a bude ozdobou našeho písemnictví“.

DÍLO J. ARBESA

vychází pod záštitou básníka J. S. Machara, Arbesova přítele, a za redakce Dra Karla Poláka. Pořadí prvních desíti svazků je toto:

1. Poslední dnové lidstva. Napínavé strhující Arbesovo romaneto, které při prvním vydání roku 1895 vzbudilo literární sensaci.

2. Episody z roku 1848. Arbesovo svědectví o velkém revolučním roku.

3. Ethiopská lilie. Romaneto o záhadné květině, která hluboce zasahuje do lidských osudů.

4. Šílený Job. Hluboce citové romaneto s dějem z ovzduší Kinského zahrady.

5.-6. Mesiáš. Veliký Arbesův román, který od r. 1883 knižně nevyšel vůbec.

7. Záhadné povahy. (Nesmrtelní pijáci). Soubor Arbesových statí o zajímavých osobnostech, který bude uveden studií o Sabinovi, básníku „Prodané nevěsty“.

8. Kandidáti existence. Vlastní životopis Arbesův v románovém rouše.

9. Český vyhnanec. Kniha statí o výtvarných umělcích v čele s Arbesovou studií o Hollarovi.

10. Karel Hynek Mácha. Objevitelský soubor Arbesových studií o vynikajícím českém básníku.

Brož. za 20 K, váz. za 30 K.

Přihlášky přijímá každý knihkupec nebo přímo Nakladatelství Melantrich, Praha XVI., Bornova 3.

Pozdrav Jiráskovu kraji

O duchu láskyplným objímám tě zrakem,
rodný Mistrův kraji, drsný a zas sladký,
zasněný a tichý jako úsměv matky,
v němž se vrch, dol střídá v sledu křivolakém.

Úval, stráň a les jsou typickým ti znakem.
Z chalup hrčí slavy, přadlen kolovrátky
a vně na palouku – zázrak nad zázrakem –
sluneční hra zve tě rovnou do pohádky . . .

Tof Tvůj, Mistře, domov a Tvých horských lidí,
tvrdých na pohled, jimž do srdce však vidí,
kdo v něm umí číst a hledá smysl pravý.

I když tebe vzdálen, přece v tobě žiji,
stále zníš mi tou svou známou melodií:
Rodný Mistrův kraji, duše má tě zdraví!

V červenci 1940. Jakub Rydvan

ROČENKA

JIRÁSKOVA HRONOVA

1940

Uspořádal Jakub Rydvan • Obálka podle návrhu arch. Ing. Jindř. Freiwalda • Péčí ÚMDOČ a Propagační kanceláře J. Vávry, Praha II., Hybernská 26. Vytiskl Grafický závod A. J. Votruba a syn v Hronově • Štočky od firmy Deport & Panzner, Praha II, Charvátova 3 • Archiv Ústř. Matice div. och. česk.

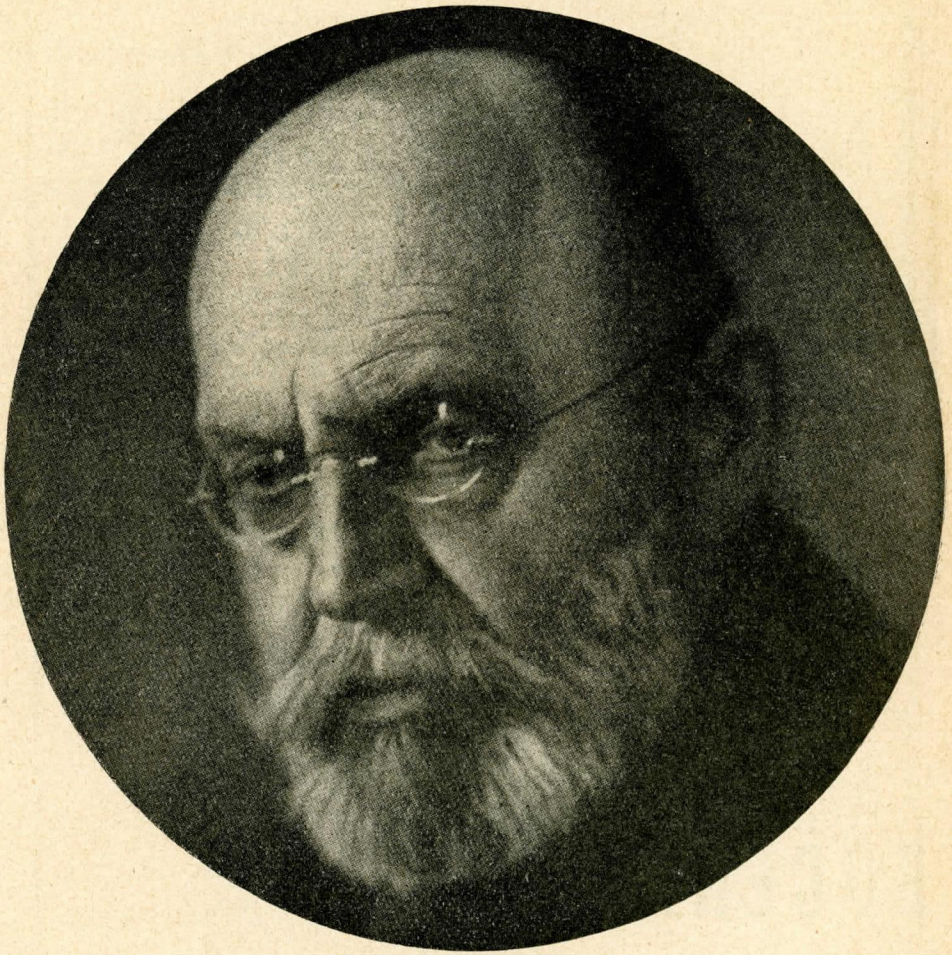

Vzpomínáme...

X. JIRÁSKŮV HRONOV

17 SOBOTA	V 19·45 hod. **Slavnostní chorál,** »Dalibor« Hronov. V 19·55 hod. **Zahajovací proslov** starosty ÚMDOČ. J. Mitlöhnera. Ve 20 hod. Spolek divadel. ochotníků z Dašic v Č.: K. Horký **»Bejvávalo** aneb Laupežnjcy na Chlumu«. Režie dr. Karel Košťál.
18 NEDĚLE	Ve 20. hod. Jednota divadelních ochotníků »Rieger« z Pelhřimova: Frant. Götz **»Soupeři«.** Režie Vilém Lipský, výprava S. Procházka.
19 PONDĚLÍ	Ve 20. hod. Spolek divadelních ochotníků »Vicena« z Ústí nad Orlicí: M. Rollerová **»Soukeníci«.** Režie J. V. Radechovský, výprava prof. Šmilauer, provedl K. Kindl.
20 ÚTERÝ	Ve 20. hod. Pěv.-ochot. jednota »Klicpera« z Chlumce nad Cidl.: Jar. Vrchlický - Zd. Fibich **»Námluvy Pelopovy«.** Režie Sl. Cón, výprava O. Döbert. Hudební doprovod prof. J. Neuman. **Radio-akustické piano Petrof Hradec Králové.**
21 STŘEDA	Ve 20 hod. Čten.-ochot. jednota »Tyl« z Prahy XI.: Karel Čapek **»Loupežník«.** Režie Vojta Špilík, výprava J. Šindelář.
22 ČTVRTEK	Ve 20 hod. Spolek divadel. ochotníků z Pardubic: Karel Krpata **»Mistr ostrého meče«.** Režie dr. K. Krpata, výprava ing. arch. J. Procházka, kostymy K. Krpatová, reprodukovaný zvuk F. Koten.
24 SOBOTA	Ve 20 hod. Divadelní spolek »Hálek« z Nymburka: Frank Tetauer **»Člověk nemá jen sebe«.** Režie Josef Hudeček.
25 NEDĚLE	V 9 hod. **Položení věnce** na hrob Mistra A. Jiráska. V 15 a ve 20 hod. Alois Jirásek **»Otec«.** Slavnostní představení provedou nejlepší ochotnické síly z Čech a Moravy. Režie prof. Otto Minářík, scénická výprava podle návrhů ing. prof. Karla Lhoty

V pondělí 26. srpna ve 20 hodin se opakuje Jiráskův „Otec"

Dům dobrého hedvábí

KOM. SPOL. ZIKMUND ASCHER

PRAHA I., Havířská 2.

ELEKTRICKÁ KUCHYNĚ
ZDROJEM ZDRAVÍ V RODINĚ.

Rádi Vám poskytneme informace o vaření elektřinou.
ELEKTŘINOU SE VAŘÍ ČISTĚ, POHODLNĚ A LEVNĚ.
Elektrické podniky města Hradce Králové.

Minerálkou kraje

je kyselka IDA

JAKOSTNÍ

Orion

CUKROVINKY

JIRÁSEK A HRONOV

Část vzpomínková

Hanuš Jelínek:

Ze vzpomínek na Aloise Jiráska

Stal jsem se Jiráskovým zetěm v červenci r. 1905. V prvních letech mého manželství chodívali jsme často na nedělní obědy nebo večeře k rodičům mé choti. Alois Jirásek, tehdy ještě statný padesátník, měl ke mně živou osobní sympatii, ale nebyl jen otcem mé ženy. Byl především umělcem a spisovatelem, žil velmi intensivně svým dílem, jež při vší osobní skromnosti žárlivě chránil. Mladá kritická generace Moderní Revue, stejně jako realistická inteligence kolem Přehledu, naladěná do přehnaného kriticismu ke všemu, co se jí zdálo vlastenecké, byla v tu dobu značně odmítavá a při nejmenším chladná k Jiráskovu dílu. Citlivý umělec těžce nesl tyto útoky a přehlížení a nebylo divu, že byl leckdy podrážděn a zahořklý k celé mladší generaci a tak při rodinných obědech nejednou se stalo, že Jirásek ostře zaútočil proti lidem, s nimiž já se přátelsky stýkal a s nimiž jsem cítil jaksi generační spojitost. Viděl ve mně tenkrát leckdy spíše zástupce generace sobě nepřátelské, než člena své rodiny. Jirásek byl tehdy na vrcholu své umělecké zralosti. Byla to doba, kdy psal „Lucernu“ a kdy pracoval o „Bratrstvu“. Snažil jsem se co nejvíce, abych si získal jeho důvěry, neboť jsem chápal jeho velikost, jeho uměleckou tvůrčí sílu i jeho význam národní. Během let zmizela jeho nedůvěra, která neplatila vlastně mojí osobě, jako spíše mé generaci, a v dobách válečných, kdy připadla mu čest mluviti jménem celého národa, povolával mne vždycky k sobě a předkládal mi svoje historické projevy, žádaje mne o úsudek a souhlas. Vážím si vysoce důvěry, kterou mi ve chvílích historické odpovědnosti prokazoval. Před takovým důkazem důvěry mizí nepatrné neshody právem podrážděného Mistra se zetěm, jejž pokládal za exponenta svých odpůrců.

Pětadvacet let žil jsem v blízkosti Mistrově a nikdy nedošlo mezi námi k nějakému rozporu. Jirásek sám nečetl dosti plynně francouzsky a veliká část mé životní práce mu tehdy unikala, ale vyvinul se mezi námi poměr vzájemného respektu a přes rozdíl věku jsme si výborně rozuměli. Když jsem v r. 1909—10 přednášel na Sorboně o české literatuře, sledoval moji práci se srdečným, až úzkostným zájmem a z mého úspěchu měl opravdovou radost. Díval jsem se se skutečným obdivem na úžasnou pracovní energii tohoto muže, v jehož lebce se rodily s takovou překvapující rychlostí a s tak úžas-

ným bohatstvím vždy nové a nové lidské postavy a osudy, jež dovedl s takovým mistrovstvím zasaditi do pevného rámce historické skutečnosti. Podivoval jsem se přesné, skoro vědecké svědomitosti jeho method: když psal „Bratrstvo“, nejen že zajel po dvakráte na Slovensko, aby na místě studoval svůj terén; pracoval obložen jsa mapami generálního štábu a kružítkem odměřoval vzdálenosti jednotlivých míst. Napsal-li, že ten a ten bratřík dojel za den tam a tam, bylo to ověřeno a dál dojet nemohl.

Jak živé a plastické bylo krajinářské umění Jiráskovo, o tom svědčí tato episoda: Můj zesnulý přítel Dr. Kállay, který byl po nějakou dobu ministrem pro Slovensko, vyprávěl mi kdysi: „Když jsem poprvé v životě přijížděl vozem ke Spiši, měl jsem náhle jakýsi nepříjemný dojem. Krajina, kterou jsem jel, připadala mi velmi známou, a přece jsem positivně věděl, že jsem tu ještě nikdy v životě nebyl. Teprve po delší chvíli se mi rozbřesklo. Četl jsem krátce před tím Jiráskovo »Bratrstvo« a odtud ten dojem“.

O Jiráskově štědrosti daly by se vyprávěti celé legendy. Nebylo žadatele ani prosebníka, kterého by propustil s prázdnou. Rušil-li ho někdo z práce, zahuboval, po případě i zasakroval si polohlasem, ale když návštěvník vešel, byl Mistr rázem vlídný a laskavý.

Bylo to veliké srdce a veliká čistá duše. Jak miloval svůj rodný kraj a svou rodnou zem, o tom dostatečně mluví celé jeho dílo. Znal důvěrně svůj lid, uměl s ním hovořit a podivoval se kráse a ryzosti jeho jazyka. Jednoho dne na procházce v okolí Hronova přišli jsme ke vsi Petrovicům. Jirásek mi řekl: „Tady jsem jednou mluvil se starým sedlákem a ten mi řekl doslova tuto větu: »Zapršelo, déšť spad, nic nepohromil a mile přijala ho země«“. Žasl jsem rovněž nad krásou a poetičností, nad výrazovou ušlechtilostí této věty. Jirásek patrně již dříve ji citoval svému příteli J. V. Sládkovi, a když jsem pročítal Sládkovo dílo, nalezl jsem v jedné básni doslova citovanou větu petrovického sedláka. Nepoznamenal jsem si, bohužel, stránku a titul básně a později jsem ji v silném svazku Sládkových veršů marně hledal. Ale Jirásek se nelekal ani jadrného vtipu a vyprávěl mi nejednu peprnou historku o svých krajanech. Když jsem, ještě jako ženich, přišel do rodiny Jiráskovy, podivil jsem se, kterak Mistr při své úžasné práci může míti v evidenci denní rozvrh svých pěti dcer a syna. Starostlivý otec věděl, kdy která z dcer má školu nebo soukromou hodinu a pečlivě se vyptával na všechny detaily. Stalo-li se, že jsem se se svou nevěstou o chvíli na procházce zdržel, přísný otec už s doutníkem netrpělivě přecházel před domem, čekaje na nás.

Jirásek byl družné povahy a rád poseděl s přáteli při sklenici piva nebo při číši vína. V době mého sňatku byli jeho nejmilejšími přáteli prof. Thomayer, prof. Stupecký, Dr. Zikmund Winter a Karel V. Rais. Každou neděli o třetí hodině scházívalo se toto kvinteto a vycházelo na dvou až tříhodinnou procházku Prahou.

Kromě toho býval častým hostem u t. zv. dlouhého stolu u Koláře v Celetné ulici a později v Obecním domě. Dvakrát v týdnu chodíval na Hlavní nádraží. Jedna z těchto schůzek náležela t. zv. Blaníku, jak se sami žertem nazývali. Byl to kroužek historiků v čele s prof. Kalouskem. Jiný večer náležel kroužku Zvonařů a jeho pravidelnými účastníky byli kromě Jiráska dr. Štolba, F. X. Svoboda, Dr. Tréval, F. S. Procházka. Tyto schůzky navštěvoval Jirásek velmi dlouho, pokud mu to zdraví dovolovalo. Rád sedával také ve společnosti Jar. Kvapila a redaktora Vinc. Červinky. Pijákem nebyl, ale sklenkou dobrého vína nepohrdl. Zato byl téměř labužnickým kuřákem a míval vždycky značnou zásobu vybraných doutníků.

Hudebníkem nebyl, ale hudbu měl rád. Rád zpíval, zejména za mladších let. Jeho oblíbenou písničkou byla hronovská škádlivá písnička o sedláku z Radechové:

„Jeden sedlák z Radechový,
koupil si brslenky nový
a pak se napil podmáslí,
až se mu brslenky třásly“.

Nebo jiná:

„Jaké je to kořeníčko kapradí.
Povezou tě, má panenko, do Prahy.
Povezou tě, má milá, kdes jakživa nebyla,
povezou tě, má panenko, do Prahy“.

A ještě jedna:

„Měltě sedláček kobylu bílou,
ukradli mu ji, koupil si jinou.
Ukradli mu ji, nevěděl nic,
odvedli mu ji do Nechanic“.

Když byly děti malé, zpívával jim, toče se s nimi do kolečka:

„Takhle v Rokycanech, takhle v Rokycanech
pomaloučku tancujou . . . .“

a o každém Štědrém večeru, otvíraje pokoj, kde zářil stromeček a kde byly složeny dárky, zanotoval: „Nesem vám noviny . . . .“.

Když byl v dobré náladě, dovedl být velmi veselý a v rodinném kruhu podnikal se svým synem Jaromírem různé zápasy, zejména s oblibou zkoušel sílu ve hře „Na kozla“, při níž oba partneři zatlačovali se skloněnými hlavami.

Nepoznal jsem v životě člověka ženerosnějšího. I jeho noblesa a štědrost neznaly mezí a nad štědrostí jeho přecházely oči. Navštívil jsem ho jednou v lázních Jáchymově a žasl jsem, ačkoliv nejsem nikterak lakotný, nad tou prškou pěti a desetikorun, kterou starý pán kolem sebe rozpoutal. O jeho dobročinnosti nedá se mnoho vyprávět, neboť ji prováděl velmi diskretně. Vím jen na příklad, že nedlouho před svou smrtí, už těžce nemocen, pomohl spontanně nemocnému básníku Bohd. Kaminskému větší sumou. Jirásek býval předsedou Svatobora a řekl mi jednou, že té cti, být nástupcem Palackého, Riegra a Mattuše, si váží velice. To ovšem ještě nebyl majetníkem pluku, kteréžto pocty si, myslím, vážil nejvýše.

Úžasná popularita, které se těšil, spousty jmenování čestným občanem celých stovek českých obcí a měst, to nebylo lehké břemeno. Jirásek byl úžasně svědomitý a téměř úzkostlivě dbal o to, aby

POJIŠŤUJEME JIŽ PÁTÉ POKOLENÍ
PRVNÍ ČESKÁ VZÁJEMNÁ POJIŠŤOVNA (zal. r. 1827)
PRAHA II., SPÁLENÁ 24.
POJIŠŤOVACÍ KANCELÁŘ V HRONOVĚ.
SPRÁVCE VLAD. NOVÝ.

zodpověděl každý dopis, který ho došel. Stálo ho to spoustu času, ale skutečnou trýzní bylo podpisování nesčetných knih. Byli lidé, kteří si poslali celé sebrané spisy se žádostí za podpis do každého svazku a starý pán nedovedl se ohraditi proti takovému zneužívání své dobroty. V posledních letech velmi mu ulehčoval toto břemeno jeho jediný, oddaný syn Jaromír. Ale za tyto stíny slávy byl Jirásek bohatě odměněn vroucí náklonností a láskou v nejširších lidových vrstvách, stejně jako příchylností inteligentních čtenářů, schopných oceniti jedinečné vypravovatelské umění Mistrovo.

Když před válkou Česká Akademie věd a umění navrhovala Aloise Jiráska na Nobelovu cenu, byl jsem Akademií požádán, abych francouzsky napsal návrh a jeho odůvodnění. Učinil jsem tak s radostí.

Býval jsem leckdy překvapen citlivostí Jiráskovou k bezvýznamným útokům kritiky. Myslil jsem si, že muž a umělec jeho významu by mohl takové útoky klidně přezírati. Jirásek sám během času stával se ke svému dílu stále přísnějším. Nevím, byl-li to vliv stáří a snad i nemoci, ale na sklonku života vyslovoval se starý Mistr o některých svých pracích, zejména z mladších let, velmi skepticky. Želel trpce, že v mladistvé sebedůvěře psával své romány často ve chvatu na pokračování. Litoval, že nemohl pracovati ve větším klidu, že nerozvážnými sliby redaktorům nutil se k překotné produkci. Musil jsem velmi energicky oponovati této pesimistické kritice, kterou mohutný tvůrce zatracoval velkou část vlastního díla ve chvíli, kdy toto dílo právě neslo tak požehnané ovoce.

SLATINNÉ LÁZNĚ BOHDANEČ
u Pardubic
léčí s úspěchem rheuma, dnu, ischias a ženské choroby. Moderní léčebné vybavení, proslulá slatina.
Vzorné ubytování. Sezona: květen - září.

Vzpomínka docela neslavnostní

Poznal jsem osobně Aloise Jiráska v roce 1922.

Tehdy, jednoho dne v květnu, byl jsem uveden k Mistrovi jeho synem doktorem Jaromírem, potomním mým švagrem, a tam se značnými rozpaky jsem prozradil, že se stýkám s jeho dcerou Zdeňkou.

Vzali jsme se se Zdeňkou na konci roku, ale ty vánoce jsem již byl pozván k štědrovečerní večeři a tu také jsem poprvé poznal Jiráskovu lásku k starým zvykům a později možno říci i nechuť k modernějším zvyklostem doby. Pamatuji se, že po večeři odešel starý pán do své pracovny, která toho dne byla tabu, jak jsem se později dověděl, a tam rozsvítil na stromečku svíčky. Po chvíli ozvalo se cililink zvonečkem a v zápětí milý hlas Jiráskův v tichém zpěvu: „Nesem vám noviny, poslouchejte —". Opravdu jsem byl dojat. No, a potom došlo k rozdílení dárků i sympatických obálek. Tak bylo i v letech pozdějších. Dávali jsme si tam pod stromeček dárky i pro sebe, a vzpomínám si, že dcera Mistrova, malířka Boža Jelínková dala Hanušovi gramofon s deskami — začínaly se tenkrát moderní tance — a tu, myslím, mne tehdy napadlo, že bychom mohli tatínkovi a mamince ukázat, jak se nyní tančí. Bylo přijato a již se z gramofonu linula melodie tanga. To víte, že jsem si dal nějak záležet! Odměna nebyla zrovna sladká — Jirásek řekl: „Prosím vás, Jozefe, proč se při tom tanci tak ztrnule, nechci říct hloupě, díváte?" No nepovedlo se!

K bližším stykům došlo až na konci desítiletí, kdy odchod maminčin jakoby náhle zničil odolnost Mistrovu. Nechodil již na své obvyklé denní procházky po nábřeží sám. Střídali jsme se se švagrem dr. Jaromírem Jiráskem v doprovodu. Jednou on, po druhé já. Myslím, že můj byl úterek a čtvrtek.

Měl jsem v ty dny přijít vždycky ve 4 hodiny do bytu. Zachovával jsem to přesně. Jirásek tehdy již dost dobře nedoslýchal, a tak jsem se mohl dostat až do pracovny, aniž by mne zpozoroval. Zůstával jsem stát u dveří a čekal. Jirásek u stolu v práci. Dopsal — dopisoval tehdy „Husitského krále" — podíval se na hodinky a aniž by zvedl hlavu, pravil: „Tak půjdem, Jozefe, kolik máte? Tak mi jdou zase o dvě minuty pozdě, řídím si hodinky podle vás".

Vyšli jsme. Mistr se oblékal ovšem bez mé pomoci. Po zkušenostech jsem si již netroufal. Nevím proč, ale prostě nedovolil, aby mu někdo pomáhal. Vůbec těžko snášel cizí dotek a div za urážku jej nepokládal. To byl kámen úrazu na ulici. Chraň Pánbůh, aby se dal mnou vést — ne! namířil si to na křižovatce úhlopříčnou a tu

Červ. Kostelec - Hronov - Nové Město nad Metují - Úpice - Rychnov nad Kn.
Hodnota úmrtních podpor tamních našich členů repres. peníz 2,352.400 K.
Pozůstalým po zemřelých vyplaceno na úmrtních podporách 311.792 K,
kdežto zemřelí členové zaplatili pouze 112.984 K.

Vzájemně dobročinný obchodnický spolek »ZÁCHRANA«, v Praze II., Národní tř. 20 n.
Přihlaste se za členy tohoto spolku!

bylo třeba míti oči na třech stranách najednou. Na štěstí Jirásek byl tak známý, že šoféři včas uhnuli nebo zpomalili jízdu. Chodili jsme od Resslovy ulice k Národnímu divadlu a zpět. Málokdy až k Palackého mostu nebo kousek po Národní třídě.

Lidé potkávali, zdravili a Mistr vždycky, i v mrazech, neváhal svou čapku zvedat a s milým úsměvem děkovat.

Jednou pozdravil pán, v kterém bystré oko Jiráskovo poznalo někdejšího svého žáka. Ptal se, neznám-li ho. Neznal jsem. Umlkl a za chvíli div že nezahořekoval „— a nevzpomenu si a nevzpomenu. Bože, to jsem již stár, — nic nepamatuji. Chodil ke mně v tercii, seděl u okna". Těšil jsem ho, že všechny své žáky také neznám jménem. To jsem si dal! „Jak, prosím vás, můžete být profesorem?" Trochu umíněně jsem namítl, že na ta jména stačí zasedací pořádek. Mlčel celou procházku, a až jsme se již blížili k domovu, vítězně řekl vzpomenuté jméno a s potěšením konstatoval, že to s pamětí není ještě nejhorší. Trochu jsem záviděl. Bože, po tolika letech vzpomenout jméno terciána, s kterým se již nesešel.

Když jsme již v té škole. Můj kamarád, dr. Bílek, profesor České techniky, býval také Jiráskův žák. Vypravoval mi jednou, jak již v tercii — jat vášní k přírodním vědám — pokoušel se zjistit, jak dlouho vydrží moucha domácí bez potravy. Nožem do školní lavice vydlabal důlek, mouchu lapil, v jamku uvěznil a papírkem zalepil. Moucha bzučela i v hodině Jiráskově a kamarád, aby nepřišel o výsledek svého badání, občas se nakláněl, aby poslechl, nastal-li již konec ubohé mouchy. Jirásek to zpozoroval a ruče přispěchal od tabule, aby zjistil příčinu nepozornosti. „Copak to tropíte?" Bílek si uvědomil, že se táže netoliko profesor, ale i spisovatel, a tak odvětil, že hlídá muší rovy. No, a říkal kamarád, že za to tenkrát dostal nižší známku z chování. Proč to vypravuji? Chtěl jsem jednou starého pána pobavit — venku pršelo — a tak mu tu historku vypravuji. Bavilo ho to až k tomu trestu. Sotva jsem se dotkl té nižší známky z chování, vstal, ba myslím i do stolu rukou udeřil a to že ne, že on nikdy žákům chování na vysvědčení nekazil. Nechápal jsem dobře a hleděl to svoje povídání zmírnit — že nyní ve škole taková známka není nic tragického, že student dnešní atd. To zas ovšem on nechápal. Zmiňuji se o této příhodě proto, že jsem slýchal od některých Jiráskových žáků, že býval velmi přísným učitelem.

Jednou jsem přišel a našel Mistra v dobré náladě. Zvědavě se tážu, co bylo příjemného? Tak se podívejte: ta paměť přece neslouží jako dříve. Píšu a najednou jsem jat nejistotou, pojí-li se sloveso — nevím už jaké — s genitivem nebo akkusativem. Jdu to vypátrat a čtu u příslušného hesla: viz Jirásek — jen s genitivem. Zapomněl

as velký náš spisovatel, že ta pravidla sám spolutvoří, že on je měřítkem, co je správné anebo chybné.

A ještě: jeho dcera Zdeňka, nynější paní Tříšková, kdysi na kterés nižší škole přišla na tatínka, aby pomohl při domácí slohové úloze. Tatínek pomohl, opravil, upravil a výsledek — trojka ve škole. Myslím, že tyto zábavné věci se dějí i dnes.

Někdy se Jirásek na konci procházky rozhodl, že by si mohl koupit k večeři šunku. Zašli jsme do Náplavní ulice k paní Řípové. Pamatuji se, že jednou — bylo to v roce 1929 — pekelně mrzlo a Jirásek pracně dobýval peníze z tobolky. Nabídl jsem se, že mu půjčím a šunku koupím. „No, když mi věříte, jděte!" Koupil jsem, ale stejně jsem ho nezachránil od námahy. Vyjdu z krámu, Jirásek mi podává 3 Kč a omlouvá se, že mi 20 haléřů určitě doma dá. Přijdem domů. Já se loučím, ale ve dveřích mne Jirásek zadržel — počkejte, Jozefe — ten dvacetihaléř. Marné vymlouvání, musil jsem počkat, až tato finanční transakce byla vyřízena. To tak — Jirásek a dluhy. Šetrný, kdepak! Jediná složenka, poslána odkudkoli, neletěla do koše a byla vyplněna nejméně místem trojmístným.

Ale takto manuelně byl dost nešikovný: velmi se jednou divil, že jsem spravil spálenou pojistku, když nejsem elektrotechnikem.

Často byl žádán za přímluvu ve věci přeložení, umístění a tak — nedovedl nikomu odepřít, ale býval ve své přílišné skromnosti často na rozpacích, jak to zařídit. Jednou se mi pochlubil, jak ho přijali laskavě v jakémsi vyšším úřadě a že ochotně slíbili zapátrat v žádané záležitosti a vyhovět. „Jsou stále hodní lidé na světě", dodal. „No, bože, to je toho —" řekl jsem. „Kdybych byl Jiráskem, považoval bych to za samozřejmé". „U vás je, člověče, také všechno samozřejmé —" on na to.

Několikery prázdniny jsme bývali pohromadě v Hronově, a tu nejraději vzpomínám na krásné dny, kdy starý pán zatoužil znova oživit v paměti drahý svůj kraj, najal auto a pozval nás. Auto bylo objednáno den před výletem. Pro Hronovské býval Jirásek vždy panem radou, a milý šofér Véna se pyšně chlubil, že zítra pojede s panem radou.

Tak jsme si jednou zase vyjeli. Jirásek, jako již dřív, si zasteskl, že to již není starý Hronov, těch komínů továrních je víc a více a když tak hledí po krajině, všiml si anten a ptá se mne, nač těch drátů tolik a k čemu. Okamžitě jsem spustil populární přednášku (nepopulární bych býval stejně nesvedl) o radiofonii. Dostávám se do ráže, líčím, jaký je to zázrak a ohřívám zároveň svou starou polévku, že bych přece jen to radio přivlékl a demonstroval. Starý pán se na mne zadíval skoro káravě a řekl: „A vy tomu věříte? Já ne a nechci to!" Byl spokojen ve svém světě a o nový již nestál. Býval někdy dost mrzutý, nemoc trápila, i zbytečné návštěvy.

A ovšem ty podpisy!

Bral jsem to asi zbytečně vážně, a tak se jednou stalo v Hronově, o prázdninách, že jsem jednoho člověka s nůší, plnou Jiráskových knih — byl to jistě spekulant s podpisy — s jeho žádostí za podpisy odbyl, aniž bych to hlásil. Vrátil jsem se od vrátek na ve-

randu — četl jsem tam starému pánovi noviny — a říkám: „To nic nebylo, jen někdo s hromadou knih k podpisu. Vypudil jsem ho.“ To jsem si dal! „Co je vám do toho? Co si o mně pomyslí? Vy jste divný pavouk — běžte pro něj!“ No, a tak to dopadlo vždycky.

Potom přišla léta poslední, na vycházky se chodilo méně. Starý pán polehával, někdy i celé odpoledne, tak jsem se nabídl, že bych četl, aby ušetřil očí. Znal jsem již jeho chutě a tak jsem vybíral z novin to, co ho zajímalo. V pauzách dostalo se mi bohatě odměny. Mistr vypravoval, a tak jsem se ten rok před smrtí dovídal — vedle jeho pamětí napsaných — ještě jedny jeho vzpomínky a opravdu originální. Ptal jsem se, kterou svou knihu má nejraději. „Mezi proudy“ — „Jenom tu?“ „No ne, i jiné a jiné. Ale všecky ne, leccos bych teď již nepsal. A když, tak jinak“.

Chápal jsem: který poctivý umělec by se mohl domnívat, že všechno jeho dílo je stejně dokonalé.

Ke konci na jinou kolej: s těmi podpisy to byla v Praze ještě větší svízel. Div že si kliku u dveří nepodávali různí ti milovníci a spekulanti knih s autogramy. V ten čas sloužila u Jirásků taková bystrá dívka, které se asi zželelo starého pána a tak ve snaze mu pomoci vyrobila několik podpisů sama. Podepisovala: Alois Jirásek, spisovatel v Praze.

Na štěstí se to starý pán nedověděl.

Jirásek a Hronov

(Na paměť 10. výročí úmrtí Mistra Aloise Jiráska)

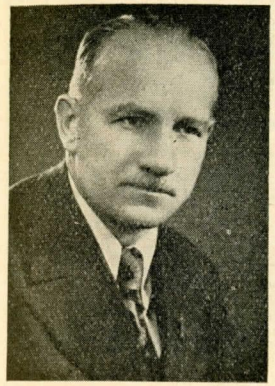

Je tomu již 10 let, co dobušilo zázračně cítící srdce, vychladla požehnaná kouzelná ruka Mistrova a přece vzpomínky na něho neutuchají. A zejména „U nás“ v rodném jeho Padolí.

Jirásek se v Hronově zrodil, v Hronově duševně vyspíval a do konce žití svému Padolí zůstal věren a je v celém národě proslavil. Tomu Padolí, o němž tak krásně psal a jež plnilo jeho duši od dětství až do konce, tomu Padolí také vytvořil svou kroniku „U nás“.

Jen se trochu zamyslíte, zasníte a již se vám zjeví před očima těžkopádná postava statečného bojovníka od Verony - Doubena, stíží zahlédnete pospíchajícího Fidéla Hanuše, „na městečku“, z něhož si odmyslíte dnešní dlažbu a moderní budovy, spatříte konšela Mitýsku, opásaného povříslem, hned zase Černého Vacka se sešívanou hlavou nebo komisaře Tuschla. Od kostela zříte sestupovat vážnou postavu P. Havlovického, muže osvíceného a pokrokového, který přišel do Hronova s nejkrásnějšími úmysly pomoci zdejšímu lidu v jeho nouzi a nevědomosti, vyvésti jej z bludu pověr a tmářství a dáti mu lepší základnu životní. Jinde se vám mihne křehký zjev Justynčin a tak celý kaleidoskop postav se vystřídá před vaším duševním zrakem bezděky bez vašeho působení, vlivem okolí.

A jak teprve tato kronika působí na nás padolské a kolik vděku a lásky k drahému Mistru je v našich srdcích za toto jeho krásné kronikářské dílo.

Mnoho, velmi mnoho zasloužil se Mistr o Hronov. Uvedl jej v plnou známost, neboť bylo-li vysloveno jméno Mistrovo — hned zjevilo se v mysli i jeho rodné Padolí.

Za Mistrem přicházela do Hronova řada oddaných ctitelů a význačných osobností, zejména v době jubilejních oslav šedesátých, sedmdesátých, pětasedmdesátých let, při zájezdech sokolských, slovenských, při kladení základního kamene k divadlu a posléze při slavnosti nejsmutnější a závěrečné — při slavném královském pohřbu popelu Mistrova v Hronově 19. března 1930.

Ať již jubileum padesáté přesahovalo významem slavnost místní, svedly slavnosti šedesátých narozenin do průvodu na 5.000 účastníků z celého kraje Jiráskova. K sedmdesátým narozeninám přijelo do Hronova na 60.000 účastníků. Byla to slavnost přímo historická, manifestace národní, která byla převýšena jen pohřbem Mistrovým.

Věříme plně, že Mistr Jirásek svůj rodný Hronov opravdu měl rád a že se mu u nás líbilo. Každoročně trávil prázdniny se svou rodinou u nás v Hronově. A „pan rada", jak jsme mu u nás všeobecně říkali, byl také opravdu náš.

Ve svých „Pamětech" Jirásek slibuje, že ostane věren svému domovu a se nezmění, i když všecko už tu podlehlo změnám — příroda i lidé. A Jirásek splnil, co slíbil .

I my vzpomínáme — stále vzpomínáme.

Jednu významnou vzpomínku na Mistra mi dovolte připomenouti. Je z roku 1929.

Bylo tehdy krásné léto i podzim. Až jednou, když už listí padalo, jel „pan rada" v autu do města. Sám, ač jindy někdo z rodiny ho doprovázel.

Zajel k rodnému domku svému. Nechodíval tam jiná léta. A vkročil do světničky, kde se narodil a dlouho tam pobyl. Pak chtěl do Sokolských sadů. Jelo se kolem Jiráskova divadla, které se právě stavělo, a tu si nechal otevřít dvířka auta a při volné jízdě si divadlo prohlížel. Jistě ho těšilo dílo, které jemu k poctě tu stavěli jeho rodáci. Do Sokolských sadů zašel sám a dlouho tam postál, na Hronov se díval, na svoje Padolí, které tady s návrší celé viděl — naposledy.

Pak na hřbitov. Šofér dole zastavil a on zase sám, poutník životem unavený, pomalu, těžce šel do kopce, ke hrobům své drahé ženy a svých milých rodičů.

Bylo tiché odpoledne, nikdo ho nerušil, unikl pozornosti, jak to měl rád.

Pak zakrátko odjel do Prahy.

A na to už jenom popel nejlepšího svého syna přijala hronovská země, kterou tak miloval . . . .

Plakali jsme a stýská se nám po něm, neboť jsme ho z nejvroucnějších srdcí milovali.

Ke kytici vzpomínek, která v těchto dnech byla vázána k světlé památce na nehynoucího rodáka našeho, přidal jsem i zde kytičku za nás Hronovské.

Tu lásku, jíž jsme k Němu lnuli,

úctu, již jsme mu prokazovali a ve které vychováváme své občany, zachováme Jeho památce vděčně ve svých srdcích jako stálou nehynoucí vzpomínku!

Arch. Ing. Jindřich Freiwald, Praha:

Vzpomínky z Padolí

II.

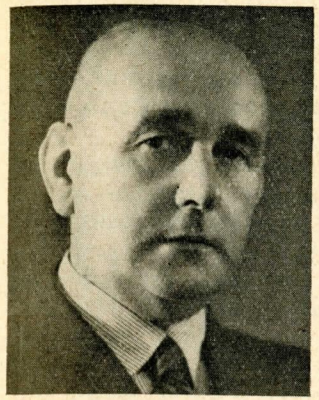

Loňské, převážně ochotnické vzpomínky měly tak vřelou odezvu, že musím vyhověti a píši hrst dalších, jak plynou z pera. Vždyť ani se to nezdá tak dávno, kdy byl náš Hronov ještě tichým, půvabným Padolím, žijícím svým osobitým životem, s rázovitými, sousedsky bodrými lidmi, jež všech tak rád vzpomínám. Nedá se nic dělat, mám už padesátku na krku*) a vstupuji — aniž bych si to uvědomoval — do věku těch, kteří rádi vypravují o zašlých časech.

*

Nejdříve něco o vzácném každoročním hostu, který se pořád počítal mezi sousedy hronovské — „panu radovi".

Náležel, pravda, „hořejšímu konci", kde byla jeho sféra. K nám na „Malou stranu" nerad vážil cestu; vyhýbal se přádelně s čoudícím komínem „Napadoli", vedle dvora. Ale táhlo ho tam dávné přátelství k mému dědovi, tehdy nejstaršímu hronovskému sousedu, hlavně však jeho vyprávění různých hronovských příhod a jak to bylo „zamlada", zejména ve dvoře. Byl totiž posledním „Jírovcem", nejmladším synem dvorského Jiráska, posledního držitele bývalé tvrze. Chodil v zastoupení otce na náchodský zámek a mnoho pamatoval. Ve vejminkářské sekničce často do soumraku Mistr si pilně zapisoval vyprávění mého děda. Já je tam chodil trápit svým nezmarným pískáním, v němž jsem vynikal nad ostatní kluky. A kdykoliv mě pan rada potkal — a dlouho pak ještě, když už jsem byl student — připomínal, jestli ještě umím tak pěkně pískat.

V Praze byl v přátelském vztahu s mým strýcem „městským radou", známým ševcem T i c h á č k e m , v jehož krámě v Jungmannově třídě vyřídila se mnohá starost studentská. Mistr vřele se o něm zmiňuje v Pamětech.

Na našem konci Hronova bylo tehdy jediné koupání pod Freiwaldovým splavem. Tam často se přišla hořejší honorace osvěžit a občas s nimi i „pan rada". My kluci z povzdálí (z našeho ostrůvku, jak jsem o něm psal v loňské stati) jsme přihlíželi dovádění hořejších pánů, ani nám neušlo jejich zlobení rozšafně urostlé a pěkné mladé paní Helenky, do jejíž „šatny" ve mlejnici rádi nakoukli. Nejvíc tam dováděl pan učitel Langer, syn kováře z chalpy při vtoku Zbečnického potoka. Ještě dnes stojí ta „stará kovárna", všelijak znetvořená. Tam jsem často tahal měchy a hlavně překážel. U bodrého kováře neopomněl se pan rada často zastavit, šel-li od nádraží do městečka,

*) Do všech dalších let naše nejlepší přání! (Pozn. red.)

aby pohovořil s oblíbeným panem mistrem, na jehož slavný pohřeb se živě pamatuji. Tehda bydlel o vagacích v domku na nároží odbočné cesty k nádraží. Tam o jeho padesátinách přivedl zrána hronovské žactvo pan učitel Celba, abychom mu zazpívali.

Pamatuji se, jak „pan rada" se zalíbením shlížel každého pěkného koně. Patřil tedy i trochu mezi hronovské „koňaře". Jejich nejznámější pozorovatelnou potahů na silnici bylo mansardní stavení „U Podloubskejch", Tondy, pekaře, bratra Mistrova. Však i Jarka (syn Mistrův) nejen znamenitě dovedl namalovat koně, ale často se mnou ze studentské nevázanosti navštívil krám známého pražského pana Karabce.

Jinak pan rada trávil svůj celkem skrovný čas mezi sousedy na městečku, kde téměř denně besedoval v „Radnici", nejvíc v její zahradě, kde měli také kuželník. Jen málokdy sledoval virtuositu hronovských karbaníků, sám nehrál. A čárek na tácku neměl víc než dvě. Labužnicky si zato pochutnával na dobrém doutníku. Nejraději se účastnil šprýmovní latiny a všelikého dobírání, které vedl Habr — „Švéda" (jeho švagr), vyprávěč znamenitý, společník k pohledání a mistr v „latině", mariáši i ferblu.

Jen Šimek - „Voda", velmistr všeliké legrace a karet, se mu vyrovnal. Bez cigarety-sultánky nikdy nebyl, jako Habr bez fajfky. Oba byli kápo družné veselosti, na kterou každý rád ochotně a často hodně doplatil. Hospodský Venda Ságner - „krobiján" uctivěji si hleděl jen stolu „pana rady". Zde mezi denními hosty měl čelné místo i rozšafný, prozíravý a světaznalý pan starosta, továrník Klikar. Byl tehdy jediným odběratelem Národních listů v Hronově, kde se mu všichni divili, že čte také přední stranu a rozumí tomu.

*

Jen ve středu bývalo na radnici pusto. To bylo sezení hronovských „Mandarinů" naproti u Zeleného stromu. Tam taškařice neměly mezí. Staří, nejstarší i mladší účastníci s hodnostářskými čepicemi a řády měli své regule obřadnostní a nevázaná zábava končila často za úsvitu. Ne vždy se toho vyvádění účastnil „pan rada", který dodržoval časnější hodinu odchodu.

Hronovská „Veleříše Mandarinů" trvala pouze a přesně jedno desetiletí. Panoval jí „Nejjasnější Mikado", jemuž se počátkem světové války „národ" rozešel. Budiž pro paměť zachována zkazka o této bodré, dobrosrdečné a hlavně zábavymilovné společnosti:

Tehdy nebylo politiky a družně seděl vedle továrníka či ředitele malý úředníček, řemeslník, učitel se snášel s knězem, „měšťí radové" se starostou. Jen „Nejjasnější Mikado" byl povýšen nad ostatní, požívaje neobmezenou moc a vynucuje si respekt despoty. Tento jinak rozšafa, připomínající dlouhým bílým „kaiserbartem" císaře pána (mlynář povoláním), tak se vžil do svého vladařského postavení, že všecko důstojně přijímal, i když zřejmě si z něho ostatní — ovšem s vážnou tváří, jak nebylo vůči němu ani jinak možno — řádně „stříleli". V posledních letech svého „panování" vynucoval si dokonce mimořádných ohledů a úcty, s každým odměřeně, povýšeně jednal i — v civilu. Tak po řadu let mělo Padolí postaráno o zábavu ná-

ramnou. Vládce této Veleříše u Zeleného stromu sám si dal v Praze udělati korunu, vážící „pouze" 5 kg, vyšperkovanou 40 pravými drahokamy ze skla, zlatem vyšívaný úbor císařský, pro své ministry nakoupil „zlaté" řetězy, řády a bohatá vyznamenání pro vyslance a dvorní dámy. Ovšem, že nechyběl trůn, žezlo, říšské (rajské) jablko a ostatní náležitosti Jeho vznešenosti. Všelijakých audiencí, povýšení, oslav, nastolení i sesazení, soudů, kladeb, harakiri, palácových revolucí a jiných událostí bylo po celý rok dost.

„Kštátní" mluva byla mandarinská, spojená s předepsanými posuňky a grimasy. Oficielní hymna „Ruťa-Ťuťa", nadšené Álóé — Álóé a někdy huronsky spontanní „osla ven — osla ven" mohly beztrestně do rána rozbořit náměstíčko. To proto, že správu města a vůbec blahobyt (nebo pořádek) měli v ruce i mimo hospodu tehda vládnoucí „Mandarini". A mohla by se popsat celá knížka špásy, jež tehdy naši milí tatínkové (nebyli o nic lepší než my!) tak dobře dovedli spřádat. Jistě rád vám mnohou veselou příhodu (často mnohé k prasknutí, zvláště ty, které nesnesou papír) vypoví bývalý mandarinský „ministr kštátního dluhu", pan vrchní poštmistr, také už v. v., Koutek, vyprávěč vůbec neprášící.

Filatelisty upozorňuji, že veleříši Mandarinskou vydané poštovní známky — nyní převzácnost — stoupnou horentně v kursu. Známá hronovská fma Dr. K. vám však ráda vymění exemplář za dvojarší „Kde domov můj".

*

Hronov byl vždy veselým městečkem, kam se rádi přišli šprýmem obveselit z Police, Kostelce, Náchoda, ba až z Nového Města, Skalice, i Němci ze Stárkova (Starkstadt), vzdálenějšího Broumova (Braunau), také ze Stroužného (Streibenai) v Prusku, kteří vždy se s Hronováky dobře dorozuměli. Leckterý přespolní odcházel s kapsou prázdnou.

Já pamatuji už jen novou dorůstající generaci, jejímž representantem byl populární a všemi Hronováky i přespolními milovaný, při ničem nechybějící Ferenc, takto příliš povedený syn pana starosty. Ta měla svůj hlavní stan v naší hospodě, hotelu „Slavii", nověji vystavěném na zahradě s výměnkářskou chalupou, při staré hospodě „Na Unhofě". Tu tvořily dvě sdružené chalpy, pod jejímž krovem bylo tak milo. V nízké šenkovně se začouzeným, dřevěným stropem byli denními hosty pan doktor Novák (jediný tehdy lékař v Hronově, jehož „šak to přřejde" bylo příslovečné), starý pan Šefelín, nejváženější obchodník hronovský, starý Červíček, statkář Žid ze dvora, dříve Jiráskova, „starej", později jeho syn „mladej", asi padesátník Josef, s bratrem Cyrilem, který si postavil proti naší „Slavii" první honosný dvoupatrový dům v Hronově. Tehdy jsem nemohl pochopit, že stavitel může napřed vědět, jak ten dům bude vypadat.

Snad by nemělo upadnout v zapomenutí, proč se té hospodě říkalo „Na Unhofě". To byl v Hronově cestář — Nyklíček se jmenoval a o Natalii, jak tam udatně bojoval, pořád vypravoval (od toho přejal Jirásek v Lucerně Sejtkovo „já bych čet a četu" a kymácející se ukazováček při tom hodně nahoru!). Byl více v hospodě než na sil-

Tisícové serie kvalit. triedrů vyrobili jsme za

20

LET

Značka, která získává českému výrobku uznání celého kulturního světa.

nici. Nejvíc v té naší, z níž neměl daleko domů, ani k nádraží. Nedaleko hospody, vždy na silnici u „pankejtu", nechával od rána do večera své kolečko s lopatou, „aby se jako vidělo", že je v práci, že si jen vodskočil na „ouško". S oblibou a každému, koho potkal, do omrzení povýšeně „odborně" říkal na všetečně opakované otázky: „Inu, du na Ünhóf", místo Báhnhof, aby se neřeklo, že jeho cesta vede vždy jen do hospody. Tak kdykoliv seděl — a bylo to vlastně pořád — v hospodě, říkalo se, že je „Na Unhófě", a to už té naší hospodě zůstalo.

Do nově vystavěného „hotelu s velkým tanečním a divadelním sálem" přesedlali staří denní hosté, k nimž přidružil se později nový lékař hronovský Dr. Lubor Saska — znamenitý muzikant, zpěvák a vůbec přítel vší družnosti, Sokol nadšený a všemi milovaný lékař, vážnější advokát Dr. Seidl, barytonista a fajkař. Později (a nebyla toho jen příčina, že nevlastní můj otec „hotelier Sádlo" pořídil dokonce dva kulečníky) okupovala naši „Slavii" mladší generace, hlavně z hořejšího konce, aby byla mimo dohled svých tatínků. A jdou hlavou vzpomínky na slavné bály, divadla, silvestry, pouťové a posvícenské slávy, kdy z naší hospody rovnou od muziky vyšel průvod s hudbou do kostela o posvícenském pondělku. To každý okřál na mraze, bývalo vždy umrzlo. A ještě v úterý bývala sousedská a nikomu nevadilo, když leckterý muzikant při tom nekonečném vyhrávání pěkně chrápal.

„Posvíceňářům" z okolních vesnic, když šli průvodem do kostela, museli Hronováci vždycky něco vyvést. Na rokytenské „bachoře" svalili se stráně jehličím vycpaný žok, namočený v krvi, s řádnými „špejlemi". Zbečnické „sukaře" vítal panák s kolovratem vysoko ve větvích, dřevíčské „škrpálníky", zličské „voláče", žabokrtské „žabaře" a poříčské „pořezance" vždy něco případného pro zlost. Bezděkovští „kavalíři" měli něco na talíři a slavíkovští „houseráci" chcípléhо housera na lomenici. Lání a pronásledování pachatelů bylo zlé.

*

Jen jednou do roka, „na Ježíška", mohla zasednout celá naše rodina ke společnému stolu, ale sotva byly dárky rozdány, už zde byli první hosté. Zahajoval pravidelně F e r e n c. Jeho finance štědrý Ježíšek vždy vydatně podpořil a brzy měl i ostatní partu pohromadě.

Po půlnoční se lokál naplnil i přespolními a nechyběli ani muzikanti, kteří spustili hned jinou notou, než v kostele. Za Ferencem — rozmarně veselým miláčkem Hronovských — táhl kdo mohl. Byla mnohá veselá sezení, v nichž Ferencův vtip střídalo varietní žonglerství, mnohá písnička a připíjení. Jednou skončilo to pitím z piliáru, naplněného pivem. Doma měl Ferenc lecjakou mrzutost, až to skončilo dlouho slibovaným vyhoštěním z domu otcovského. V té době měl Hronov nově sestavenou kapelu za vedení žíznivého ctitele Gambrina, kapelníka Cihláře a každý čtvrtek na náměstí promenádní koncert, kde se sešlo celé město i s okolní kolaturou. Toho neblahého dne objevily se na všech nárožích cedule v černém rámování. Zvěstovaly truchlivě Hronovským, že miláček města musí pryč do ciziny daleké odejít, neb výhost z domu otcovského je již neodvolatelný. Věrní jeho kamarádi a spolutahouni Jirásek — „itrnička" a Šulc Tonda — budou ho doprovázet na cestě pěšky, konané až do Hamburku. Rozloučení dojemné že bude ve „Slavii", kam možno doručiti dárky na dalekou cestu v penězích i viktuáliích. Sešlo se toho nečekaně mnoho. Vyhrávalo se a slavnostně uzavírány sázky, do kdy a zda vůbec do toho Hamburku výprava třech mládenců hronovských dojde. Po sepsání závazných — a vysokých — sázek, v nichž výslovně stanoveno, že Ferenc pošle telegram z Hamburku, že tam je, seřaděn průvod s hudbou v čele k hranici města. Z Hronova vyhoštěný Ferenc s dvěma spolucestovateli, opatřeni řádnými vandrovními knížkami a hlavně obtíženi slušnou částkou v kapse, táhli ještě vozejček naplněný viktuáliemi, z nichž mimo šunky vykukovaly lahve občerstvení všelijakého. Na hranicích (u hostince „Na hranicích") bylo dojemné vyhrávání i zpívání na rozloučenou, končící skladbou p. Cihláře „Poslední pozdrav Hronovu" a líbání rodné půdy vyhoštěnci. A pak dál už jen ozvěny posledních pozdravů na cestu do Pruska.

Plynuly dny beze zpráv. Až právě za týden, následující čtvrtek „o placmuzice", došel před večerem překvapující telegram do naší hospody: „Jsme v Hamburku, přijďte se na nás podívat!" Zpráva zaplavila hned o koncertě shromážděný hronovský národ. Kusý telegram byl brzy rozluštěn. V hronovské radnici byl obchod velmi smíšený, kde se prodávaly i kalhoty „hamburačky", mimo mnohý truňk a majitelem byl Jirásek — „Hamburák". Odedávna se tam říkalo v Hamburku a bylo slyšet po hronovsku: „Že voni, kujóni z kurlandu, došli pěšky oklikou do tohodle Hamburku . . . !" — Tak Ferenc zas jednou napálil celý Hronov. Už se hnula hudba před obchod, jehož dvéře se otevírají pohledu přečetného obecenstva a skutečně: Ferenc se svými spolucestovateli zdráv došel do Hamburku, o čemž — kromě telegramu — jest zde důkaz nesporný. Ferenc sázku vyhrál. Následoval průvod v čele s oslavenci do naší „Slavie", kde oslava toho triumfu byla nekonečná.

*

Proti naší staré dřevěné hospodě byla velká zahrada k řece a za ní až k mlýnu. Jediný dům, blíž k mostu, byl cukráře Šimka (dnes drogerie Lyerova). Byl velitelem veteránů a nimrod skalní. V naší hospodě sešlo se za jednoho pěkného odpoledne několik bodrých ob-

čanů a mezi ně zapadl „Voda“ - Šimek. A to hned bylo vymejšlení, co by komu vyvedli. Padl jim do oka před krámem zevlující obtloustlý cukrář v zástěře. A „Voda“ měl nápad hned. Nikomu ani slovo a už se vytratil. Honem sehnal zaječí kůži, vycpal ji slámou na řádného ušáka a už s ním pod kabátem běžel oklikou do mlýnské zahrady. Vrátil se jakoby nic; tak jako náhodou kouká oknem po zahradě a najednou sebou trhne: „Á, hrom do tebe, kde je ňáká flinta, lidičky, honem — támhle je ušák!“ Rázem všichni vyrazí ven „Ajó, a jak panáčkuje!“ Škoda každé vteřiny, už všecko letí k cukráři Šimkovi: „Jirko, honem sundej flintu, tamhle je ušák!“ Do nimroda jako když střelí, už je tady s dvojkou, ale kdepak, už mu ji nikdo nevyrve, rázem všecky odstrčí a rázně velí: „Ticho!“ A už se plouží na dostřel — BÁC — BÁC... „Foltrefa!“ „Foltrefa!“ křičí vítězně „Voda“ a všecko letí k nešťastnému zajíci — střelec přese všecky napřed. Ale už je slyšet: „I, vý vótroci zatracený, secsakramenský...“

Místo barvy (krve) — sláma a nimrodská vostuda k tomu. A už jde štafeta po celým Hronově, jak si cukrář Šimek bouch ušáka, aby mu šel kdekdo gratulovat...

Tak žil Hronov bodrým vtipem, všelijakými taškařicemi, někdy nevázanými, třeba že mnohdy nebyl doma „lot kafe“. A fendák z Náchoda měl do Hronova cestu vyšlapanou. Však když jsem tehda někdy

se ve vlaku pochlubil, že jsem z Hronova, jistě někdo na to smutněji odpověděl: „Tam jsem taky přišel o peníze...“

*

Z typických figurek, jak prolínají Jiráskovu kroniku, nepamatuji téměř nikoho. Znal jsem je jen z vyprávění svého děda i matky, jež tak dobře udala mnohou starou historku. Rád však obešel jsem časem starý hronovský hřbitůvek, kde ještě dnes najdete hroby mnohých.

Snad jediného hospodského Zeidla (představitel Klimše) zastihla má doba i paměť. Říkali mu „hrabě“, to že byl rozšafa a i jiného obchodování si hleděl a na ústroj si potrpěl. Pak byl to Vlach („U Vlachů“, za Freiwaldovým mlejnem), v jehož domě u Grézů se hrálo první divadlo v Hronově. Ten nosil ještě skořicový šosák, stojatý límec s šátkem a ovšem nechyběla hůlčička s knoflíkem. Poslední, kdo v Hronově držel starou selskou módu, byl můj děd.

Z nejstarších následovníků pamatuji kořeničku Vondru (s mým dědou kronikář Mistrův), z typické chalupy, do nedávna při „dvoře“ stojící, z níž byl Doubenus. Toho již nepamatuji. Měl ale v mých klukovských letech následovníka. Dvoumetrák jsme mu říkali. Měřil dva metry, byl z „Pořiče“ a často procházel Hronovem jako Doubenus, dlouhým krokem — „paty k sobě, špičky od sebe“. Když se někdy stavil v naší staré hospodě, to se hned muselo poslat pro nový věnec buřtů a syrečků taky mnoho nezbylo.

Také mám v paměti tkalce Khoma „berana“, z chalupy u nádraží, kam jsem tak rád za svým kamarádem Tondou chodil. Rýsuje se mi ještě postava syna grenadýrova, listonoše a policajta v jedné osobě, otce našich Čejchanů, z nichž továrník Antonín a měst. důchodní Krista nezapřou svůj jadrný původ i svou výškou. Jen nebožtík Iren, krejčí — duše dobrá a napověda obětavý — byl víc Fidéliovský.

Pak jen matně pamatuji paní nadkomisařovou Langrovou, dceru Knahlovu (její manžel při oslovení komisař vždy důrazně připomněl: „nad, nad“). Dcera této byla nedávno zesnulá paní doktorová Kudrnáčová, matka pravnuka Justinky a hodináře Knahla, finančního ministra divadla hronovského, divadelníka obětavého, našeho MUDra Rudky Kudrnáče. — To již jsem v generaci dnešní, jež pořád nese ve svém jádře osobitost svých předků.

Měly by se zaznamenat vzpomínky na pány hronovské „pulmajstry“. Z nich pamatuji MUDra Nováka, Jiráska „Hamburáka“ (jehož jeden syn převzal obchod v „Hamburku“, druhý Josef byl mým znamenitým učitelem a neúnavným pracovníkem osvětovým a sociálním), lékárníka Smetanu, továrníka Klikara, který zanechal mnohý dobrý odkaz svého starostování. Tehdy byl městský park ve vzorném pořádku, osázelo se stromoví v ulicích, jež opatřeny dlažbou, založil se krásný nový hřbitov a mnoho staveb se provedlo vždy způsobem rozvážným a esteticky předčícím výtvory pozdější doby, kdy nedbalo se ničeho a zničil se milý ráz města.

Nemožno opominout neoficielního „malostranského rychtáře“, takto ševce Lokvence, pokrokovce náramného, který vždy něco nového do Hronova přinesl. Pamatuji, že při povodni stále okázale uplatňoval: to to letí „rapídně“ nahóru a zas „rapídně“ dólu a mne,

studentíka, se sousedé stranou ptali, co to to rapídně je — a já také nevěděl.

Za starostování Klikarova, vedle starého poctivce stavitele Eckerta a rozvážného Kubečka, mých prvých mistrů cechu zednického, zapůsobil zde průbojně stavitel Labouťka, duše flamendrovská. Měl skvělého mladého architekta Gabriela, jehož mnohá tvorba je dosud ozdobou Hronova a širšího okolí. I v Praze — teprve nedávno — ze zájmu jsem objevil pěkná jeho díla. Jeho syn, nyní v Teheránu, nesporně zdědil talent po otci. — Také můj otec, takto mlynář a naposled hostinský, který zemřel v mých čtyřech letech, stále stavěl, hlavně továrny po toku Metuje, které jak uvedl v chod, hned zas prodal, aby založil novou jinde. Začal mlýnem, z něhož jest dnes ústřední elektrárna v Poříčí (Parschnitz b. Trautenau). Když jako důstojník jsem byl v zajat. táboře u Broumova (Braunau), přihlásil se mi stařičký říd. učitel, že nějaký Freiwald, jeho nejlepší kamarád v mládí, vystavěl zde velkou továrnu. Jaké bylo mé překvapení, když později mi matka sdělila, že to byl můj otec. V Polici (při hronovské silnici) postavil poslední mlýn a od té doby byl provázen neúspěchem. Věřil, že to je trest za to, že do základů dal zazdít kamenného čerta z trosek nějakého pomníku, což si do své smrti vyčítal.

*

Aby nezanikly přídomky přemnohých Jirásků hronovských, uvádím je pokud si dosud některé pamatuji: mému dědovi se říkalo Unhofskej, jeho otci Dvorskej, starší bratři — bohatěji než můj děd poděleni — měli jména podle svých usedlostí: Stauskej (při stavidle býv. rybníka), Ignáckej, Emelskej. V malém tehdy Hronově bylo na 50 rodin Jirásků. Proto znali se jen podle přídomků. Poslalo se: Celestýnom, Řemenářom, Hamburákom, Punčochářom, Itrničkoj, Jirkom, Pláteníkom, Apleterom, Fefrlandskejm, Podloubskejm, také Adolfom (bratr Mistrův), Podkostelním (otec M.). Byl Jelen, Jula, Špulák, Macánek, Chudej (to jen tak říkal), Hranickej, Vostrohorskej, Dlouhej, Kanárek, Sejtko, Vilský, Lajrák, Hospodář, Šulitár, Zumacha, Mitchen, Šulifár, Šňupák, Kůtě, také Buliček a Neřád. Jeden Jirásek (tkadlec) koupil si v dražbě po učiteli klobouk a už mu do smrti jinak neříkali, než Tonda Učitel! — Dosud je přejmenování vžito u starých Hronováků, ovšem mizí, jako vše bývalé ryze padolské.

*

Dnes noví lidé plní denní život našeho Hronova, který dávno není Padolím. Žije novým, modernějším, ale sotva lepším životem. A co změn, osudů i v krátké době jediné generace ve zdech starých i nových jeho stavení! Jen několik rodů hronovských si udrželo svou významnost. Přemnohé upadají i ztrácí se v boji dnešního života, až žalostně.

Ale přec zůstalo zde jádro sousedské družnosti, bodré, upřímné veselosti, jež dědí padolské rody, dnes již ovšem tonoucí v mocném přílivu nových jeho obyvatel. Ale pravého Hronováka přec jen poznáte, i kdybyste se s ním sešli na jiném konci světa, jak mně se přihodilo. Snad jindy něco o těch mnohých, které vítr zavál do různých končin naší vlasti i ciziny.

S různým údělem osudu dobývají, většinou však jen hájí svou existenci v jiném prostředí, než z kterého vyrostli. Ale každý z nich má v sobě zdravé jádro horské houževnatosti a české poctivosti i dobroty, která — žel — je mnohdy víc ke škodě, než užitku. A každý z nich rád vzpomíná krásného, milého, rodného hnízda svých klukovských let, kdy nebyl zatížen starostmi, jež život, dění přináší.

*

Kdo by nezatoužil, alespoň ve vzpomínkách — byť šedinami již obtížen — prožít dobu svého bezstarostného, hravého mládí, hledaje v tom našem milém Hronově — marně — kopeček u Stauskejch, kde se tak pěkně „páralo“ (hrálo), kde později byl denní sraz malostranského vojska v papírových čepicích, s dřevěnými šavlemi, křivolaký Zbečnický potok, skrytý v houští vrb a olší, v jehož kořenatých březích bylo tolik raků i pstruh a úhoř. Nad jeho čistou, vlnkami hrající hladinou hemžily se vodní vážky, střelhbitá modrá „šidla“. Kam přestěhovali svá hnízda v hlinitých březích čmeláci, kterým dovedli jsme za jejich lenošení tak zatápět a je vykuřovat? Zde hučelo to bzukotem, cvrkotem i vřeštěním konipasů a kuňkáním žab. A toho všelikého porostu, mateřídoušky, kytek, v tichých zátočinách rákosí a houštin! A lesy, lesy, kde vzduch se chvěl vůní pryskyřice, kde v mlází půda pokryta žlutí ryzců, jichž si tehdy nikdo ani nevšiml. A v paměti utkvěla „panenka“ — vidím stále onu k stromečku přikrčenou, šedivou stvůru, s očima na mne upřenýma — která mne, klučinu, tak vyděsila a v pamět se vrylo varování matčino. Co, co to tehdy bylo?

Kde jsou věkovité stromy, pod jejichž k nebi se rozpínajícími korunami krčily se chalpy? A tady — tady stála chalpa Tondy. Jak v ní bylo milo! Tam lepili jsme s Tondou vojenské čepice a robili šavle i kušny. Kde asi zapadl ten kluk jako žihadlo, jaký byl jeho osud? Jistě také často vzpomněl, jako já vzpomínám, vzpomínám ...

Nejsmutnější je vzpomínka na den, kdy bezohledně porazili mohutné jasany a dub při krásném, charakteristickém stavení „pod podloubím“ — v němž dožíval otec Mistrův a jeho bratr pekařil — na jehož místě, pár kroků dolů od náměstí, dnes řada dvoupatrových domů násilně zohavila ráz města. V téže chvíli, kdy káceli poslední věkovitý dub, stihl naše Padolí telegram z Prahy: Mistr Jirásek zemřel ...

A. S. WALTER,
továrny na automobily a letecké motory,
PRAHA XVII. - JINONICE.

OCELOVÉ REGISTRATURY

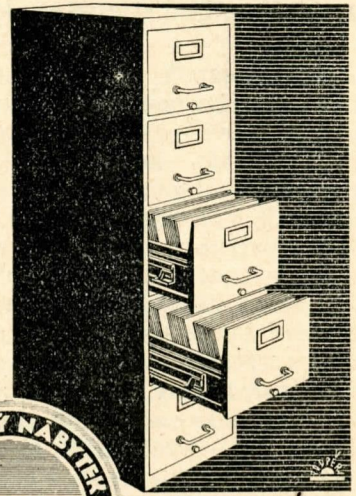

OCELOVÝ NÁBYTEK
ING. O. PODHAJSKÝ A.S. PRAHA
HOSTIVAŘ
OCELOVÝ POŘÁDEK

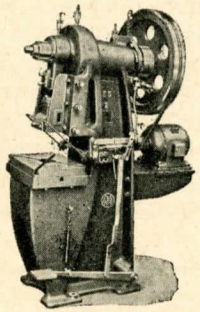

Mach a Fišer a. s., Hronov
STROJE NA ZPRACOVÁNÍ PLECHU
LISY exc., třecí, tažné.
TRANSMISE
Prodejní kancelář a sklady:
PRAHA VII., Veletržní palác.
Tel.: 0000

Petrof
PIANA-HARMONIA
Hradec Králové

Cigaretové papírky a dutinky Abadie

JUBILEUM JIRÁSKOVÝCH HRONOVŮ

Jul. Mitlöhner, starosta ÚMDOČ:

Jiráskův Hronov po desáté

Deset ročníků „Jiráskova Hronova!“ Skoro se člověku ani nechce věřiti, že jsme se už tolik časově vzdálili od prvního ročníku těchto slavností. A přece je tomu tak. Doklady o jednotlivých ročnících dokazují, že jsme skutečně již vykonali devětkráte pouť ke hrobu Mistra Aloise Jiráska, že devětkráte se sjeli čeští ochotníci, aby v řadě představení prokázali stále se zvyšující úroveň své práce.

„X. Jiráskův Hronov“ bude poutí desátou a desátým dokladem širokého slohu o vzestupu divadelní práce českého ochotnictva. Vystoupiti na scéně hronovského divadla se stalo vážnou uměleckou snahou ochotnických souborů. Od doby, kdy o tom, které soubory budou ve slavnostním týdnu v Hronově hráti, rozhoduje přísná soutěž, se rok od roku zvyšuje počet ochotnických spolků, jež se k soutěži hlásí. Letošní soutěž dosáhla dosud rekordního počtu přihlášených. Loni se přihlásily 22 soubory, z nichž polovina soutěž skutečně absolvovala. Letos bylo přihlášených souborů 35 a soutěž z nich absolvoval 21. Úkol soutěžní poroty byl proto velmi vážný. Bylo třeba překonati mnohé technické potíže, neboť členové poroty musili navštíviti každé místo a nakonec zhodnotiti práci všech souborů. Stalo se tak s nejpřísnější objektivitou, která vedla k tomu, že počet představení „X. Jiráskova Hronova“ byl stanoven na sedm vedle slavnostního představení závěrečného. V celé historii „Jiráskových Hronovů“ není případ obdobný. Letos prvně budou každodenní představení. Toto rozhodnutí bylo učiněno proto, aby mohl v Hronově vystoupiti co největší počet souborů, jež si toho umístěním v soutěži zasluhují. Nejedou-li do Hronova ještě i další soubory, je to jen proto, že skutečně už není možno v časovém vymezení slavností je zařaditi. Při tom je zajímavé, že ze sedmi zařaděných souborů je šest, jež pojedou do Hronova po prvé.

Programovou náplň „X. Jiráskova Hronova“ budou tedy tvořiti skoro výlučně divadelní představení. Je to také přirozené, protože už loni byl položen důraz na ryze divadelní ráz slavností a v tomto

směru je také pokračováno. Druhou programovou složkou bude divadelní škola, jež bude po celý týden v Hronově pořádána. Denní přednášky obsáhnou všechny teoretické i praktické disciplíny, potřebné k ochotnické práci. Tím budou slavnosti ještě více zvnitřněny a nabudou na významu tím, že dostanou i pracovní náplň.

Pečlivě připravovaný program slavností je výsledkem takřka celoroční práce. Od podzimu minulého roku byly konány přípravy, aby jubilejní desátý ročník byl co nejdokonalejší. Věřím, že se nám také tak podaří. Jeho lesk bude zvýšen tím, že jeho záštitu převzal pan státní president dr. Emil Hácha. Je to pocta, která zavazuje. Jsme si toho vědomi nejenom pro hronovské slavnosti, ale pro celou další práci českého divadelního ochotnictva.

Neboť z hronovského týdne se opět vrátíme do svých domovů a ke svým jevištím, abychom pokračovali ve své práci. „Jiráskův Hronov" chce ukázati, že české ochotnictvo svůj dobrovolný úkol koná a dobře koná. Český ochotník se neztratil, ale ve skutečném bratrství ducha a srdce pracuje podle zářivého příkladu Josefa Kajetána Tyla. Divadlo je nesmrtelnou součástí duševního života, jež přechází s generace na generaci. Přítomnost je mostem mezi generacemi. Chceme býti spolehlivým mostem, který vykoná svou povinnost v rozumném chápání přítomnosti.

„X. Jiráskův Hronov" bude mezníkem v další práci. Věřím, že všem účastníkům utkví v milé paměti. Sejdou se staří známí, kteří nebudou na „Jiráskově Hronovu" po prvé. Přijdou však docela noví, kteří najdou srdečný a přátelský kruh ochotnické rodiny, se kterou se jistě hned sžijí. To je totiž to kouzlo Hronova, jež z neznámých činí přátele. Kolem hrstky těch, kterým bylo dopřáno účastniti se všech desíti ročníků hronovských, se vytvořily kruhy jak v kmeni stromu; každý kruh je další ročník a další přátelé. Nechť jich je stále nový a nový počet, aby znásobeně nahradili ty, kdož nás opustili, byvše odvoláni s jeviště tohoto světa.

V ušlechtilém závodění sjedou se soubory, sjedou se návštěvníci divadelní školy, sjedou se účastníci a hosté. Hronov je úsměvně přivítá a poskytne jim přátelskou náruč, kterou nelze vylíčiti, kterou nutno prožíti. Padolští sousedé jsou tím nejkrásnějším obecenstvem, které jsem kdy poznal. Mají za to naši lásku. Tvoří s ochotnickou rodinou přátelské společenství, jež je oním tajemstvím úspěchu „Jiráskových Hronovů". Tak bylo po devět roků a bude jistě i v roce desátém. Proto „X. Jiráskovu Hronovu" a Vlasti zdar!

TELEGRAFIA
PRAHA I., Národní tř. 25
vyrábí a instaluje:
nejmodernější telefonní ústředny a přístroje — návěštní, zabezpečovací a poplach. zařízení — požární zařízení — elektroléčebné přístroje — röntgen — diathermie — radiopřístroje — zesilovací a rozhlasová zařízení — dálnopisné stroje
● Návrhy a rozpočty zcela nezávazně a bezplatně. ●

Rudolf Andrée, Plzeň:

Plzeňsko - Jiráskově památce

A vděčný ochotník zde klekne k Tvému rovu,
by za Tvůj odkaz, Mistře, vzdal Ti čest
a přijde poklonit se vždy sem znovu,
neb s Tebou po vše časy bude zrát a kvést!

Nelze popříti, že západočeskému ochotnictvu staly se Jiráskovy Hronovy vzorem programu poctivé práce a uměleckého snažení. V hodnotách trvalé ceny nalezeno bylo vodítko pro měření sil i herecké potence a hronovským kultem byla ražena cesta za vyšší metou.

Snad všichni, jimž byl tak bohatě dopřán podíl na Jiráskových oslavách, jako mně po dobu devíti let, mohli bezprostředně sledovati vzrůstající zájem o Hronovy a prohlubovati jejich poslání a všenárodní význam. Proto nejen nám, žijícím, přináší letošní jubilejní rok určitý pocit zadostiučinění, ale i těm, kteří nedočkavše se dneška, věřili s námi v jejich budoucnost. Tedy všem, kteří ve svém prostředí byli horlivými vyznavači a propagátory Hronovů, místa posvátného kolbiště uměleckých kvalit ochotnické representace.

Z té čistě regionální pohnutky snažili jsme se také, aby naše Plzeňsko mohlo prokázati své hodnoty na tomto poli kulturního oprávnění svých divadelních pracovníků mezi oblastmi národního celku, jimž aktivní zásah do programu Jiráskových Hronovů vysloužil uznání na místech nejpovolanějších.

Vzpomeňme „Káry Thespidovy", zájezdu Plzeňské filharmonie, večera spisovatelů, představení „Přítelkyně" a „Pana Johanesa", uvědomme si výtvarnickou spolupráci scén celostátních představení a účast jednotlivců, kterým bylo popřáno v nich herecky spolupůsobiti, abychom mohli konstatovati, že ochotnictvo západní výspy Čech dovedlo v nezměrné úctě k Jiráskově památce pochopiti i zde svoji povinnost. Účast zástupce městské rady pak dokumentovala, že samospráva plzeňské obce je si plně vědoma významu národních slavností v Jiráskově Padolí.

A mohu-li k aktivitě Plzeňska přičiniti též něco ze svých osobních vztahů k Hronovu, pak musím zhodnotiti klady, které i ostatním účastníkům byly presentovány ve formě bohatého přehledu výtvarné a režisérské práce trvalé ceny v poznávání různých kapacit, umělecky tvořících na našem ochotnickém divadle.

Nemohu nevzpomenouti kamarádských styků s ochotníky nejrůznějších míst naší milé vlasti a utužení přátelských vztahů k hronovským příznivcům. Nelze mi citovati všechna milá jména, která nám, jak se říká, přirostla k srdci a jejichž přívětivé tváře se nám vybaví ve vzpomínce na všechny spoluprožité chvíle v Hronově. Byla jich za těch devět let oslav hezká řada, z nichž mnozí přišli nejednou

mezi nás, aby prokázali, že se nám Hronov stal ochotnickým domovem, kam se všichni každoročně rádi vracíme.

My, Plzeňští, přicházejíce z místa posledního odpočinku věrného syna národa — J. K. Tyla — položíme i letos vavřín vděčnosti a díků, zdobený stuhou plzeňských barev na rov Mistra Aloise Jiráska, abychom projevili svůj kladný vztah k apoštolům poctivé a nenáročné práce pro milovaný lid a národ.

BÍLÁ LABUŤ VÁS VOLÁ

OBCHODNÍ PALÁC SVĚTOVÉ ÚROVNĚ V PRAZE NA POŘÍČÍ

Podporujte

Spořitelnu města Sušice

která pracuje pro Vaši

hospodářskou samostatnost!

Cukrovary

Schoeller a spol.

akc. spol. v Praze

Václav Knytl, člen „Tyla", Nové Město n. Met.:

Po desáté do Hronova

Letos už po desáté do Hronova! Co za ta leta je vzpomínek a co by se toho dalo napsat. Celé knihy. Vždyť naše Hronovy se tak vžily, že při zahájení každého Hronova se už těšíme na další — za rok.

Před deseti lety došlo k uskutečnění „I. Jiráskova Hronova". Tehdy po skončení oslav, ba i po II., III. a IV. se vždy říkalo: „Příští už asi nebude". Ale byli jsme to hlavně my ochotníci, my herci-ochotníci, kteří na svých vedoucích dokázali, že byl i V., VI., VII., VIII., IX. a letos tedy i jubilejní — X. A budou i další každého roku. Dnes je Jiráskův Hronov již vžitá tradice a ta potrvá, — dej, Bože! — dokud budou existovati u nás herci-ochotníci.

Jsem jeden z těch zbylých, dnes už jen tří, kdož věrně každoročně účinkujeme při divad. vystoupeních ÚMDOČ. v Hronově. Hrál jsem ve všech. V některých delší, v jiných menší roli, ale vždycky rád a těšil jsem se jako jiní už od jara a čekal na přikázanou roli. Nikdy jsem nežádal výhod pro svou osobu, hrál jsem, co mně přiděleno.

Bylo mně dopřáno i toho štěstí, že jsem účinkoval již při otevření Jiráskova divadla 28. září 1930 jako učitelský mládenec Zajíček v „Lucerně".

V letošním jubilejním X. Jiráskově Hronovu v Jiráskově „Otci" mám přidělenu roli Antonína, právníka. Dá-li Pánbůh, budu tedy v srpnu na X. Jiráskově Hronovu opět spoluúčinkovati, abych s těmito slavnostmi a ostatními dvěma zbylými kamarády, plzeňským Rud. Andréem a mnichovohradišťským Sunkem oslavil slavně jubileum desátého spoluúčinkování.

Je tam krásně v Hronově po celý rok. Je tam však nejkrásněji v týdnu, když jsou slavnosti a přijíždějí ochotníci, aby na jevišti krásného Jiráskova divadla hráli. Všichni se těšíme jako malé děti: na staré přátele, na staré známé a přemeleme všechno zpátky i dopředu, pohubičkujeme se, povyprávíme, vzpomínáme také těch, kterých není a tiskneme si ruce při rozloučení na nové šťastné shledání.

Hronove, Jiráskův Hronove, nám ochotníkům jsi už dávno učaroval, pro nás jsi Mekkou i Medinou, kam každoročně putujeme rádi za slovem velkého Mistra, abychom je slyšeli, a abychom je z jeviště vtělovali v život svým výkonem, kterému dáváme vše, co můžeme nejlepšího!

V Hronově jsme všichni jako doma, je tu tak nějak hřejivě u srdce, když pospolu sedíme v té velké naší ochotnické rodině. Mnoho jsme tu zažili veselých chvilek i mnoho roztrpčení, ale všechno přešlo a zůstaly a zůstávají jen vzpomínky milé a krásné.

Vždyť si to říkáme pokaždé, když se rozcházíme: „Že ta naše láska není žádný špás, sejdeme se tady zas a zas."

A tak i já přeju letošnímu jubilejnímu Jiráskovu Hronovu, abychom si tu svou „hronovskou hymnu" zase ve zdraví zazpívali a za rok, — bože, za rok — přišli, přijeli a sešli se zase všichni ve zdraví a při dobré náladě!

Foma FILM FOMA
RADOST ZE ŽIVOTA
ZNAČKA FOMA SKÝTÁ

Elektrické hodiny
všeho druhu a veškeré slaboproudé zařízení
dodává firma
JEDNOTNÝ ČAS
instalace elektrických hodin a aparátů ke kontrole času,
společnost s r. o.
Praha - Karlín,
Královská tř. 88.

Dobročinná
LOTERIE
pořádaná Loterním ředitelstvím, je populární naší lidovou loterií.
Los pouze 5·- K.
Bohatý herní plán poskytuje naději na výhru.
Celý čistý zisk je věnován výhradně sociálním a podpůrným účelům celonárodním.

Dobrá maska zajistí Váš úspěch
Paruky — Vousy — Díly k lepení a vše ostatní
půjčuje a vyrábí
JAROSLAV LINHART,
Praha XI., Husinecká 4.
Telefon: 342-24.

milých a nejkrásnějších vzpomínek na Hronov je vzpomínka na milé přátele z Jiráskových oslav a na chvíle, v družné pospolitosti s nimi ztrávené. Hned při prvním Jiráskově Hronovu v roce 1931 utvořilo se tam v tomto směru velmi milé a příjemné ovzduší a to, co někdy ve vlastním souboru doma nelze docíliti, stalo se zde rázem skutkem.

Sešli jsme se z nejrůznějších míst naší vlasti, nikdy jsme se předtím neviděli a přece od prvního setkání jsme tu žili ihned jako staří dobří známí a přátelé v nejlepší shodě. Vzájemné oslovení důvěrným slůvkem „ty" se stalo rovněž ihned samozřejmostí. Hronovští ochotníci a i jiní divadelní činitelé a nadšenci nezůstali ovšem nikterak stranou tohoto dění, splynuli s naším různorodým souborem rovněž rázem v jeden harmonický celek a ani věkové, ani sociální rozdíly nečinily překážek v kamarádském soužití.

V dalších letech tomu nebylo jinak, kruh přátel se každoročně množil a šířil, přátelský poměr Hronováků domácích a přespolních stával se stále srdečnější a upřímnější a tak letos putujeme do Hronova po desáté jako domů mezi své.

Ti, kteří se těchto ochotnických svátků v Hronově již jednou nebo vícekráte zúčastnili, znají jejich půvab a přitažlivost pro herce-ochotníka jistě nejlépe. Bylo by si jen přáti, aby i všichni ostatní opravdoví ochotníci Jiráskův Hronov z vlastní zkušenosti poznali a je jisto, že by se přesvědčili, že opravdu „ta naše láska není žádný špás" a loučili se pak s Hronovem jako vždy my staří s pevným přesvědčením, že „sejdeme se tady zas a zas a zas".

SPOŘITELNA KRÁLOVÉDVORSKÁ
ve Dvoře Králové nad Labem
spravuje
● svěřených prostředků . . K 112,750.000·-
a má
● vlastního jmění-fondů . . K 15,500.000·-

V sobotu dne 17. srpna 1940

Spolek divadelních ochotníků z Dašic v Čechách

KAREL HORKÝ:

BEJVÁVALO

ANEB

LAUPEŽNJCY NA CHLUMU

Veselohra o 2 dějstvích. - Režie dr. Karel Košťál. - Líčení Josef Koubek. - Krojová výprava od fy V. Třešňák z Pardubic.

OSOBY:

Josef Profeld, hřebenář	R. Mareš
Emanuel Šlambora, pernikář	V. Půlpán
Václav Perkl, holič	Z. Šafář
Jan Lipan, hrnčíř	K. Hercik
František Ninger, malíř pokojů	S. Kristl
Karel Dámec, student z Prahy	V. Zadražil
Vdova Mrázová, řečená „Himlbába“	K. Opočenská
Márinka Mašková, švadlena, mladá vdova	J. Toucová
Josef Swoboda, pan vrchní	Dr. K. Košťál
Emilka, jeho neť	A. Tichá
Sehnoutek, vulgo „Vůbec“, baráčník z Maňkovic	M. Baloun
Mušketýr Vonásek	S. Novotný
Druhý mušketýr	V. Alt
Třetí mušketýr	A. Veselý
Kluk	M. Koubek

Muzikanti, obecenstvo

Děje se roku 1833 v Mnichově Hradišti. První dějství odehrává se v bytě vdovy Mrázové, druhé na ochotnickém jevišti a za kulisami.

Mládeži přístupno.

X. JIRÁSKŮV HRONOV

Část programová

PhC. Jiřina Toucová, Dašice v Čechách:

Náš první Hronov

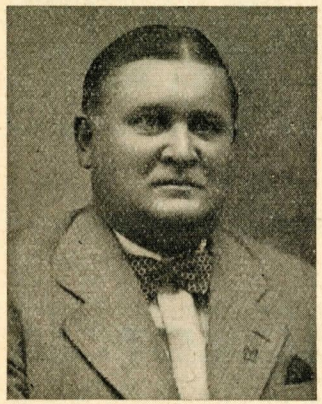

MUDr. Karel Košťál
režis. S. d. o., Dašice v Čechách

Jiráskův Hronov — toť ukázky toho, co je na našich ochotnických scénách nejlepší a nejdokonalejší. To jsou vrcholy našeho ochotnického snažení. A proto jsme sáhli po Horkého hře „Bejvávalo“. Proto vlastně také autor hru napsal. Ukázal skromné, chudé, ubohé začátky naší ochotnické scény v době obrození před sto lety.

Podkladem hry „Bejvávalo“ — jak praví autor — je skutečná událost v Mnich. Hradišti před sto lety. Tak se u nás začínalo. S takovými těžkostmi, překážkami musili naši vlastenečtí ochotníci zápasit jak na scéně (primitivní neumělá výprava hry v druhém jednání, její dekorace, křiklavé líčení herců, školácký přednes), tak s nepřízní vrchnostenských úřadů, v jejichž rukou byla tehdy všecka moc.

Ano, tak se začínalo tenkrát v Mnichově Hradišti, tak to asi vypadalo i u nás v Dašicích, kde se již také sto let slouží Thalii, tak „bejvávalo“ i jinde.

A ty první naše divadelní „kusy“! Naivní, neumělecké, všelijak „svobodně zčeštěné“, nebo naivně napsané podle různých cizích chatrných předloh. Takoví „Laupežnjcy na Chlumu“, „vlastenecká“ loupežnická činohra Jana Nep. Štěpánka! Neumělá, bezduchá — a přece i ona zářila neodolatelným kouzlem. Mluvila zas po staletích česky k svým posluchačům.

S tím vším můžeme srovnávat ochotnické scény, jak je dnes vidíme v Hronově, ochotnické herecké výkony dnešní, které nezadají výkonům vynikajících herců z povolání.

Hrávalo se někde hůře, jinde lépe, ale vždycky se svatým nadšením sloužiti drahému národu, rozsvěceti pochodeň národního uvědomení. Vyslechněme si jen „himlbábu“ Mrázovou v Horkého hře v prvním jednání, kde se ten „tyátr“, „Loupežníci na Chlumu“ připravuje a smlouvá. Mrázová má hlavní slovo, je to oživující duch všeho, „kápo“ hradištských ochotníků tenkrát před sto lety. A když vidí, že se divadlu kupí překážky, že hrozí malomyslnost a nebezpečí, zažehnává všecko zlo svou větou: „Himl, něco musíme vydržet, dyť je to pro vlast“. Ta vlast! Byl to asi našim pradědům a prababám pojem trochu mlhavý, jen tak asi napolo mu rozuměli, ale cítili všichni, že je to cosi

Karel Horký: „Bejvávalo aneb Laupežnjcy na Chlumu". Kom. o 2 dějstvích. Scéna z II. jednání: Divadlo (Štěpánkovi „Laupežnjcy na Chlumu") na divadle (S. d. o., Dašice v Čechách).

krásného, vznešeného, cosi nad námi, co potřebuje naší lásky, našich služeb a obětí. A proto ani „arest" ani lískovka neodstrašila č e s k é ochotnické srdce od č e s k é h o divadla. Nakonec ten vlastenecký zápal proklestil si nezadržitelně cestu i do srdce takového pana vrchního Swobody.

Pro toto všecko chtěli jsme hrou „Bejvávalo" do Hronova. Dostali jsme se tam s ní a klademe ji v úctě a vděčnosti u mohyly toho, jehož popel zde v rodném Padolí odpočívá. Nad něho nebylo u nás většího učitele národního uvědomení.

SPOŘITELNA PELHŘIMOVSKÁ

AKTIVA 65 MIL. K. VKLADY PŘES 51 MIL. K.

Reservní fondy přes 5 mil. K.

SIROTČÍ JISTOTA. VÝHODNÉ ZÁPŮJČKY.

Továrna divadelních, osvětlovacích a strojních zařízení, elektrických strojů a přístrojů ANTONÍN VOHRALÍK, PRAHA VIII., Friedensbergova 837,

dodává úplné osvětlovací a strojní zařízení pro jeviště.

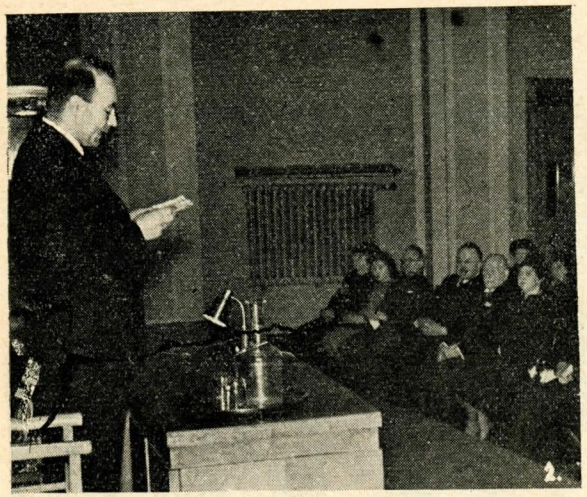

Evropský literární klub uctil památku zemřelého Aloise Jiráska pietním matinée, pořádaným v Praze dne 17. března 1940 k 10. výročí mistrova úmrtí. Jako slavnostní řečník promluvil o Jiráskově významu docent Karlovy university dr. Julius Heidenreich.

»ORLÍK«

ORLÍK R. VODSEĎÁLEK ROUDNICE n. L.

NOVODOBÉ STAVEBNICTVÍ VYŽADUJE NOVODOBÉ STAVEBNÍ HMOTY!

Vilém Lipský, rež. J. d. o. „Rieger", Pelhřimov

V neděli

18. srpna 1940

Jednota divadel. ochotníků „Rieger" z Pelhřimova

FRANTIŠEK GÖTZ:

SOUPEŘI

Hra o třech dějstvích a epilogu. - Režie Vilém Lipský. Výprava Slávek Procházka. - Scéna a osvětlení Ruda Libscher. Masky ředitel odborné školy Mistr Jar. Pecháček z Prahy. Kostymy Aža Huňková z Prahy.

OSOBY:

Emanuel Bozděch	Dr. Břetislav Rosenbaum
Josef Jiří Kolár	Jan Křečan
Anna Kolárová-Manetínská, jeho žena	Boža Blažková
František Krumlovský	Vilém Lipský
Karla Zuklínová	Milada Vítová
Tajemník Sklenář	Dr. Václav Vydra
F. F. Šamberk	Ruda Libscher
Jindřich Mošna	Slávek Procházka
Jiří Bittner	V. Řeháček
Otilie Sklenářová-Malá	Anča Vobořilová
Julie Šamberková	Pavla Jelínková
Karel Šimanovský	Zdeněk Kocian
Inspicient Křtín	Jaroslav Kralert
Napověda	Radmil Tomášek
I. kulisák	Jiří Lír
II. kulisák	Lubomír Lipský
III. kulisák	— — —

Herci na zkoušce

Děje se v Praze roku 1873. Mezi prvým a druhým dějstvím uplyne 14 dnů, mezi druhým a třetím asi půl roku. — Mládeži nepřístupno.

O velkém divadelním nepřátelství

Jdete-li kolem Národního divadla, všimněte si architektonického zlomu mezi hlavní budovou a její správní částí, jež je značně nižší. Ta správní budova — to bylo celé Prozatímní divadlo, kde se hrávalo od r. 1862 do r. 1880. A tato nejstarší součást Národního divadla — zanedlouho osmdesátiletá — byla svědkem jednoho z nejstrašnějších nepřátelství, jež kdy byla mezi divadelníky. Herci tohoto krutého dramatu byli Josef Jiří Kolár, vrchní režisér a rozhodující osobnost celého Prozatímního divadla, a Emanuel Bozděch, dramaturg, jenž byl do divadla dosazen r. 1870 vůlí intendanta Riegra proti přání Kolárovu. Tři léta prožili spolu Kolár a Bozděch pod jednou střechou — a byla to doba dramatických událostí, o nichž se ještě dlouho po odchodu Kolárově i Bozděchově povídalo. Ti dva — Kolár a Bozděch — byli odpůrci nesouměřitelní. Kolárovi bylo tehdy šedesát let, stál na vrcholu své divadelní kariéry, vedl činohru Prozatímního divadla, znamenitě si doplnil soubor, sváděl velké divadelní bitvy svými Shakespeary, jež sám režíroval, hrál velké postavy tvrdých vládců a bezohledných siláků, a jeho smělá, velká postava, drsná tvář, vladařské gesto i rachotivá, rázná řeč sugerovala hned při prvém styku s ním, že před vámi stojí člověk silný a tvrdý, jenž se nedovede plazit po zemi a jehož nepřátelství je nebezpečné. Naproti tomu E. Bozděch přišel do Prozatímního divadla jako mladý muž, ani ne ještě třicetiletý; byl to plachý a trochu nervosní člověk, ne zrovna společenský, zamlklý, do sebe ponořený, neradostně žijící své mládí v rodině, kde matka churavěla stupňující se chorobou nervovou a kde mu byla jeho sestra jedinou opravdovou přítelkyní. Znal cizí jazyky, měl dobrý přehled po světovém dramatu a sám se osvědčil jako bystrý dramatik intrikové komedie, v níž na české jeviště převedl velmi vyspělou a matematicky propočítanou formu, jež vyzrála pod jiným nebem. Proti starému, kovanému divadelníkovi stál mladý literát. Proti dravci — plachý mladík. Proti smělému a bezohlednému zralému herci — nesmělý, zakřiknutý básník, jenž divadelnímu prostředí musil teprve uvyknout.

Ale nadto — ti dva nebyli jen povahoví protichůdci, nýbrž dělila je především propast generační. Kolár žil své divadelní mládí v letech čtyřicátých, zúčastnil se revoluce v roce osmačtyřicátém a měl i ve své tvorbě dravost a průbojnost obrozenského a romantického pokolení, a perspektivy let čtyřicátých se obrážejí i v jeho pozdější tvorbě. Bozděch byl člověk, jenž se už narodil do jiné doby, učil se nikoli na severu, nýbrž v zemích latinské kultury, měl jiné perpektivy a jiné předpoklady duchovní a formové. Stárnoucí, třeba stále silný Kolár viděl náhle vedle sebe ve funkci dramaturga, určujícího repertoir, příslušníka mladého básnického pokolení, které ho stále víc potíralo a kritisovalo, nespokojeno s jeho repertoirní praksí i s jeho divadelní reprodukcí. A tento člověk byl do divadla dosazen proti jeho vůli. Kolár se viděl jmenováním Bozděchovým ohrožen ve své všemocné posici a reagoval na ně — nepřátelstvím. Už to, že Bozděch byl do divadla dosazen Riegrem, který Kolárovi nebyl ve všem přízniv, zdálo se mu podezřelé.

A tak hned prvý Bozděchův vstup do divadla byl provázen těžkým výbuchem nepřátelství jeho šéfa. Nemáme o těch třech letech přesné zprávy — ale i to, co víme, ukazuje, že Kolár a Bozděch se od prvé chvíle společného života v Prozatímním divadle dostali do bezohledného zápasu a byli spjati tvrdým pou-

Elegantní účesy.

Trvalá ondulace.

Barvení vlasů, řas a obočí.

Pěstění krásy.

Velkokadeřnictví

»EVA«

PRAHA II., Vodičkova 44.

Telefon 220-74.

SLUNCE. Všude využij jeho síly, požehnání pro pokožku, oživující koupele pro nervy, vše osvěžující, povzbuzující, potěšujícího slunce – ale nikdy bez Sahary! Sahara opaluje pleť a současně ji chrání proti škodlivým účinkům slunce.

tem nepřátelství na život a na smrt. Pasivnější a zakřiknutý Bozděch byl napřed přímo ohromen mírou zloby, která sálala z každého Kolárova pohledu. Podnikl několik pokusů, aby překlenul ten odpor — ale bylo to jen další pokoření. Kolár pochopil jeho pokus jako projev slabosti a reagoval vždy ještě prudším útokem. Když Kolárův nápor neustával, sáhl i Bozděch k prostředkům obranným, později i útočným. Měl za sebou značnou část mladé generace spisovatelské i umělecké vůbec, sympatisovali s ním mnozí členové souboru, kteří trpěli tvrdostí Kolárova diktátorství, a měl značné sympatie i v pražské společnosti. Postupně se naučil odpovídati na ránu ranou. A tak se divadelní soužití proměnilo v zápas v temnotách. Jednou byl inspirován projev abonentů proti dramaturgii, po druhé projev obecenstva proti Kolárovi. Kritika sloužila hned té, hned druhé straně. Veřejnost se upřímně bavila tímto soubojem a nepozorovala ani, jak tyto poměry přímo ničily divadlo, rozvracely v něm kázeň a ubíjely základy plodné součinnosti.

I oba zápasící nepřátelé si občas uvědomili, že se dostali do situace šílenců, kteří už často bez zjevného důvodu ničí odpůrce, ale zpět už nemohl ani jeden, ani druhý. Výbor divadelního družstva a intendant Rieger se pokusili občas o smír, ale bez jakékoli naděje na kladný výsledek. A tak bylo jasno, že poměry se musí řešit konečným ostrým řezem, jenž odstraní z divadla buď Kolára nebo Bozděcha.

Kolár zahájil nepřátelskou ofensivu. Bozděch dal poslední úspěšnou ránu. Podařilo se mu pohnouti přední dramatické spisovatele k memorandu, v němž se ukazovalo na Kolára jako na nepřítele české produkce dramatické a tedy na škůdce národní divadelní kultury, a žádalo se jeho odstoupení. Protože v té době ztratil Kolár i sympatie souboru, musil na podzim 1873 odstoupit. Bozděch opanoval pole.

Ale nyní nastalo pokračování tragedie: od odchodu J. J. Kolára z Prozatímního divadla ztratil i Bozděch zájem na divadle, které ho tolik poutalo právě nepřátelstvím s Kolárem, nebezpečím, jež číhalo v té době na všech stranách. Bozděch už nedovedl žít v divadle bez svého nepřítele. Skoro se tu nudil. Vzal

Báňská a hutní společnost

generální ředitelství.

Praha II.,
Lazarská 7.

Spolek pro chemickou a hutní výrobu

Praha II., Štěpánská ul. 28.

Závody:

HRUŠOV	CHRAST
SUŠICE	NERATOVICE
RYBITVÍ	LIPNÍK
VYSOČANY	POTŠTEJN
ROZTOKY	PEČKY

Výrobky:

CHEMIKÁLIE VŠEHO DRUHU
DEHTOVÁ BARVIVA
TISKAŘSKÉ BARVY
FARMACEUTICKÉ VÝROBKY
ZÁPALKY
PAPÍR - CELULOSA
IMPREGNOVANÉ OBALY
OCET - ŠKROB - GLUKOSA

si dovolenou na cestu do Paříže a prodloužil ji na celý rok. A když se vrátil, upadl do sporů se zemským výborem o gáži a vedl ty spory neobratně a nervosně, až byl konečně zbaven místa. Pak se stáhl do ústraní a žil jako zatrpklý a nervosní pozorovatel a kritik velmi kousavý a zlý. Když se pak přidružila choroba, řešil svůj osud rázným činem: sebevraždou v ledových krách, jež se v únoru 1889 pohnuly na Vltavě.

Toto velké nepřátelství je motivem mé hry „Soupeři". Od roku 1923, kdy jsem začal svou dramaturgickou funkci v Národním divadle, cítil jsem přímo hmotně stín Bozděchův ve správní budově, jež je pozůstatkem z bývalého divadla Prozatímního. Osud mého předchůdce na místě dramaturgově mne přímo posedal..., je v něm tolik nevyjasněného a záhadného — a tolik živlu fantastického. Musil jsem se často zabývati autorem „Zkoušky státníkovy", sehnal jsem si o něm bohatou literaturu, vyslechl jsem lidi, kteří mi mohli o něm říci ledaco zajímavého — ale pořád jsem cítil v jeho osudu velké X, neznámo, mysterium. To právě nejvíc pokoušelo mou fantasii. Vyjasnit záhadu, ukázat v jeho osudu řád a zákon... to bylo mým úkolem. Začal jsem napřed psát o něm román. Ale nedošel jsem daleko. Nějak se mi ten osud nechtěl formovat v epické podobě. Pak vzniklo drama, v němž se mi podařilo dát záhadě osudu Bozděchova divadelní podobu. Vedle Bozděcha mi tu vyrostl mohutný stín Kolárův, a život Bozděchův jsem pochopil v osudovém protikladu dramaturga-literáta k herci-režiséru Kolárovi, jenž byl lidsky silný, bezohledný a krutý. Mezi nimi byl protiklad generační i lidský. Navodil jsem atmosféru let sedmdesátých minulého století a prohloubil jsem konflikt mezi oběma rivaly i eroticky vymyšlenou postavou Karly Zuklínové.

Šlo mi o to, napsati hru, prosáklou skrz na skrz divadlem, aby divadlo bylo hnací silou lidských srdcí a osudů. V II. dějství na př. režíruje J. J. Kolár za přítomnosti E. Bozděcha hru „Zázrak", a v průběhu té zkoušky se vyřeší spor Kolárův a Bozděchův o Zuklínovou; Kolár režíruje hru tak, že vlastně řídí osud Bozděchův a ničí život Zuklínové. Má hra nechce být sensačkou ze zákulisí. Ne: je to drama velkého nepřátelství, jež je pro české divadlo typické. A drama dvou velkých lidí.

V pondělí dne 19. srpna 1940

Spolek divadelních ochotníků „Vicena“ z Ústí nad Orlicí

MARIE ROLLEROVÁ:

SOUKENÍCI

Hra ze života místního kraje z r. 1870, o třech dějstvích. Režie J. V. Radechovský. - Výpravu podle návrhu profesora Šmilauera provedl K. Kindl

OSOBY:

Mareš, soukenický cechmistr	J. Radechovský
Marešová, jeho žena	M. Kociánová
Stará Marešová	E. Sychrová
Petr Mareš, syn	J. Hertlík
Kvítek, pracující u Mareše	A. Dvořák
Josef, vnuk Kvítkův	J. Matyáš
Anička, vnučka Kvítkova	V. Šmídová
Novák, soukenický mistr	O. Weiss
Sychra, soukenický mistr	B. Machačka
Andres, soukenický mistr	V. Bíbus
Janík, soukenický mistr	O. Kocian
Diviška, soukačka	H. Fialová
Tonda	J. Štantejský
Lojza	L. Kolář

Inspicient — H. Richard. — Mládeži přístupno.

Soukenictví, bohaté řemeslo nejen se zlatým dnem, ale celé zlaté, šel-li dobrý čas, pasovalo své příslušníky na jakousi domácí šlechtu rodovou, peněžní i duševní. Mnoho východočeských a moravských měst jím stálo, kvetlo a vzrůstalo. Daleko široko se zajížděl odtud se zbožím do světa, někdy i k samému moři, ale Mekkou všeho soukenictví bylo Brno, brněnské slavné jarmarky na sukna, které několikráte do roka byly toužebně očekávaným, nikdy nezklamávajícím štědrým dnem všeho obyvatelstva. Po staletí tak bylo, řemeslo přecházelo s otce na syna, vyrůstal majetek, rostly staré patricijské rody.

Od poloviny minulého století se začíná toto modré nebe starého poctivého řemesla chmuřit. — V Anglii staví stroje, jež dovedou nahradit lidské ruce. Také látky, které vyrobily, levnější a nevídaných vzorů a barev, začínají pomalu, ale přece plynout na domácí trh. Konečně zarachotí i první „mašiny“ u nás v Čechách a na Moravě. A nyní nastává zápas, předem prohraný. Slabí se hroutí a brzy vyčerpaní klesají, silnější se bijí, brání se zuby nehty, vyhazují zboží za půl zdarma, jen aby přece prodali, dluží si na stavení, nebo z nich vůbec odcházejí do nájmu, shánějí zoufale peníze do nového díla v té víře, že se bouře nad jejich hlavami přežene. — Ach, ztvrdl a zhořkl bílý chléb, kterému se říkalo soukenický.

A tento poslední, smutný list staré soukenické kroniky, tento úsek zoufalého zápasu snažila jsem se zachytit ve svých „Soukenících“. Začala jsem je psát v roce třicátém šestém, kdy světem letěla krise a kdy i u nás začaly se zastavovat stroje jeden za druhým a lidé, kteří jim sloužili, ptali se bezradně a čím dále zoufaleji: „Co teď — co teď?“

Chtěla jsem jim i sobě pro potěchu povědět, jak bylo kdysi u nás, jaký zápas a jaká bolest z něho. A přece se to přežilo! Když my jsme rostli, stálo městečko, horské, houževnaté městečko opět na pevných nohou. Stavy soukenické či plátenické — neboť týž boj, snad jen méně urputný, prodělalo i ruční tkalcovství — se většinou vystěhovaly z rozlehlých seknic, ve kterých královaly po tolik staletí. Ztišilo se hbité ševelení člunků a přirážení bidel, umlkly veselé popěvky tovaryšů a přadlen. Ale mezi nízkými baráčky vyrostly veliké hřmotící a rachotící budovy, do nichž ostrý hlas píšťal svolával proudy pracovníků i z dalekého okolí, tovární komíny nepřestávaly kouřit, červení, modří a bílí hádci točili se na vijácích, snovadlech a sukadlech, lesklé stroje běžely hodinu za hodinou jako o závod a takřka do všech dílů světa rozvinovaly se z nich nekonečné pruhy plátna, kanafasu, damašku a zefíru. Přicházeli kupci, přicházeli noví lidé, — byla práce, byly peníze.

Strojům se neříkalo škůdce a zloděj chleba. Stal se z něho přítel a pomocník a — Bože dej, ať je jich víc a víc! Městečko rostlo na město a jeho nohy se pevně opíraly o kopcovitou půdu. Šlo se pevně a jistě po nových cestách, pokud nezačaly tak, jako jejich dědům, zarůstat trním. Ne na dlouho. — Jako zázrakem, takřka přes noc se kola zase najednou roztočila a moje hra už přestala být případnou. Odložila jsem ji a dopsala až v podzimu, kdy přišla krise jiná, kdy se také začalo stmívat nad tím, s čím jsme srostli.

Děj je prostý a není třeba rozboru. Zápas mezi starým světem, sraženým ranou k zemi a mladými, kteří na té zemi nechtí zůstat ležet. Trochu lásky

Marie Rollerová: „Soukenící". Kom. o 3 jed. Kvítek, starý tkalcovský tovaryš. (A. Dvořák, S. d. o., „Vicena," Ústí n. Orl.)

a mnoho, mnoho bolesti malých lidí, kterým se propadá půda pod nohama, kteří si nevědí rady, kteří se chytají stébla a i to stéblo se jim přelomí v ruce. Je tu ono bezradné a bezútěšné „co si počít, co si počít", které si do nekonečna opakujeme, když nás tma obklopuje. A přece je nakonec ze všeho májový den, plný slunce a včely pokojně bzučí v rozkvetlých stromech.

Nenadála jsem se ani ve snách, že by moje hra mohla vyjíti za okruh mého rodného města, mé milé Ousti, pro kterou jsem ji napsala. A přece nyní dostává se jí cti, že bude hrána v Hronově. V Jiráskově Hronovu, jehož kronika první učila mne všímat si všedního i svátečního dne malého městečka, prostých radostí i bolestí drobných lidiček, o kterých nikdo neví a kteří přece dovedou pevně stát, zápasit a znovu tvořit. Učila mne vážit si člunku a stavu, tohoto živného chleba našeho podhůří. Nechť tedy padolští sousedé přijmou vlídně list jiné kroniky, jiného tkalcovského města. Vím, že moje síly nestačily na to, co jsem jim chtěla říci, ale oni sami prodělávali tytéž zápasy, tytéž starosti klonily hlavy jejich předkům i jim. Budou jim tedy rozumět. Předkládám tuto hru všem, kdož nehledají divadelních efektů a kdož by ji prožívali, jako já jsem ji prožila a viděla očima svých dědů, myslila jejich mozkem a cítila jejich srdcem.

MODERNÍ
DIVADELNÍ
PŮJČOVNA

Naše služba pro Váš úspěch!
Telefon 233-64
V Praze II., Na Poříčí čís. 8.
specielních operetních a revuálních kostymů.

Psací a počítací stroje a vše pro kanceláře obchodní i technické
u české firmy **B. Jarolímek a. s.,** velkoobchod kancel. potřebami
v Praze I., Na Perštýně 15.
Místní zástupce: Karel Doucha, Náchod, Tyršova 86.

Kazítka J.F. Petečka
PRAHA VIII.
PRIMÁTORSKÁ 5:8 • TELEFON 803-29
Doporučujeme všem spolkům (odborům).

HOTEL ALCRON V PRAZE
náleží k nejkrásnějším a nejmodernějším hotelům v Evropě. Ve svém známém restaurantu poskytuje z kuchyně a sklepů to nejlepší. Nádherná halla ve spojení s nově otevřeným barem jsou společenské místnosti nejvyššího pohodlí a poskytují plné pohostinství při cenách přiměřených pražským poměrům.

Záložna »U Musea« v Praze XII. Schwerinova 9
poskytuje zápůjčky všeho druhu státním i veřejným zaměstnancům.
● Lombard cenných papírů - třídní loterie. ●
Vklady úročí co nejvýhodněji a provádí všechny záloženské obchody.

LINOLEUM
KOBERCE
ZÁCLONY
POKRÝVKY
ZDĚNA
GRIMMOVÁ,
PRAHA-BUBENEČ,
Dejvická 50. - Telefon 742-45.

DIVADLA, veselohry, frašky, operety, aktovky, výstupy a vše pro divadlo a jeviště.
HUDEBNINY, klavírní výtahy, školy, orchestry, písničky kuplety
u specielní firmy: DIVADELNÍ A HUDEBNÍ NAKLADATELSTVÍ
EVŽEN J. ROSENDORF, nyní pouze PRAHA II., Ječná 13.
Telefon 218-96. proti ul. Salmovské (dům u 14. pomocníků).

V úterý dne 20. srpna 1940

Pěv.-ochot. jednota „Klicpera" z Chlumce n. C.

JAROSLAV VRCHLICKÝ - ZD. FIBICH:

NÁMLUVY PELOPOVY

Drama o 4 jednáních. - Melodram od Zd. Fibicha.
Scénická výprava O. Döbert. - Režie Sláva Cón.
Hudební doprovod prof. J. Neuman.

OSOBY:

Oinomaos, král v Pisách	O. Döbert
Hippodamie, jeho dcera	Vl. Sehnoutková
Myrtilos, jeho vozataj	O. Lesk
Pelop, syn Tantala, krále v Argu	S. Cón
Jolos, jeho průvodčí a sluha	J. Durdík
První, Druhý — náčelník sboru starců pisánských	J. Plítek, A. Lauterbach
Hlasatel	St. Špičák
Strážce hradeb	St. Vošoust
1. soudce	J. Třasák
2. soudce	J. Masopust

Otroci, sbor starců, lid. — Doba heroická

Kostymová výprava od fy Šustr, půjčovna div. obleků v Náchodě.
Radioakustické piano Petrof, Hradec Králové. - Mládeži nepřístupno.

(Melodram Zdeňka Fibicha)

Ne, neprocházeli jsme chodbami musea, kde jsme potkali našeho Pelopa. Nevytáhli jsme také tuto hru a nenašli jsme ji pod pultem zapomnění, neoprášili jsme ji a také neobnovili, poněvadž dílo tak krásné stojí netknuto v prachu života, je věčně živé, je to melodická česká píseň, vyznání čisté duše Mistra Jar. Vrchlického.

My mladí, pokorní dělníci na ochotnické vinici Páně, vyznavači sladkých melodií, bouřlivých písní, nedohledných dálek a nových bílých cest, vydali jsme se tentokráte na lučiny Hadu a poprosili jsme hrdiny heroické pověsti, aby znovu vrátili se s námi na zemi a oživili starou hru věčného zápasu o ženu krásnou, hrdou a bezcitnou — Hippodamii. Tož vrátili se s námi hrdinný a nezdolný král Oinomaos, přímý Pelop, který hledá ve světě usmíření rozhněvaných bohů pro svého otce Tantala a znovu ožívá černá duše hladkého a úlisného Myrtila, aby s ostatními postavami staré pověsti vzdali svou úctu a pozdrav nesmrtelným bohům. Naši milí přátelé z východního reliefu štítu Diova oltáře v posvátném okrese Olympie bojují s námi boj nejčestnější na kolbišti kultury o bílou pásku vítězství, v reprodukci obrazů a čistého slova našeho velikého Mistra.

Chci říci za nás všechny, že rádi bychom byli objeviteli nových cest, při čemž zdůrazňuji, že netvrdím již nyní jejich novost. Vím, je mnoho, mnoho nového a my stojíme nyní na křižovatce a v světle kontury, teplé paprsky a vlahá záře pravého umění zlatí krásné dny našeho mládí. Jejich čisté víno naplňuje otevřené duše naše teplem nadšení! A právě je to jen vřelá láska k umění, jež spojila naše srdce a duše tak úzce, že dovedla nadobro zatlačit všechny rozdíly, jež kupí různost inteligence, povahy, postavení sociálního a j. mezi jednotlivce.

„Všem pozdrav, bohům nesmrtelným sláva,
a ňader zbožných uznalost a dík...!"

Na krásnou shledanou v srpnu o X. Jiráskově Hronovu
se těší rodáci V. K. Klicpery.

Osvald Döbert, Chlumec n. Cidl.:

Několik poznámek k scénování „Námluv Pelopových"

Po básníku a režiséru přijde na řadu výtvarník. Poznali jsme a víme ze zkušenosti, že záleží na jeho chápání uměleckého díla i vlastní práce, jaké místo zaujme mezi těmi třemi tvůrci divadla. V podstatě jeho práce souvisí s pochopením vnitřního dění a jeho transformace do vnějšího světa.

Dává-li režisér vyznít básnicky vyjádřenému rozporu mezi oddaností Hyppodamie k bezcitnému otci a mezi hlubokou utajenou láskou k popraveným nápadníkům, naznačuje výtvarník rudými květy osudové spojení štěstí a zmaru, lásky a smrti. Při tom věci samé jsou jen stylisací skutečnosti; jejich hlavním a jediným cílem jest, aby divák poznal jejich pravou vnitřní funkci.

Vstupní scéna (jakož i ostatní) uvádějí posluchače do doby mystické. Dávnověkost a neurčitost času vyznačuje počáteční přechod ze tmy do světla. Stejně jsou i scény zakončeny.

Pelop se svým sluhou přicházejí k hrazenému městu a dovídají se, jak král Oinomaos nakládá krutě s nápadníky o ruku své krásné dcery Hippodamie. Na hradbách trčí tři krvavé hlavy poražených. Tři hrozné hlavy — tři rudé květy: láska a smrt, dvojí tvářnost Hippodamie: bezcitná dcera Oinomaova — milující žena.

Touha přivedla Pelopa před krále Oinomaa. Pelop, třebas královský syn, jest uvítán s nedůvěrou a pohrdáním. Tento hrdinný Pelop, toužící osvoboditi svého otce z muk, odhodlaný, přesto však uvažující, zamilovaný, přesto však zdrženlivý a ukázněný, zůstává ve stínu, v silhuetě. Jest oblečen v šat modrobílý. Prostota obleku, chování, řeč kontrastuje s Oinomaem, oděným křiklavě rudě. Barvy obrazu vyjadřují naprostou suverenitu Oinomaovu. Prázdná váza bez květin mluví o domu bez lásky.

Prostor mezi zápasištěm a sídlem krále jest komposicí obou barev na znamení souboje. Rudá barva se zelenou značí sílu a převahu Oinomaovu, bílá s modrou jeho budoucího přemožitele a vyjadřuje též smysl klenby, v tomto obraze užité (klenba nebyla výtvarným prvkem). Oba zápasníci vstupují do boje v šatu stejné barvy na znamení, že oba jdou bojovati čestně; jen bohatost střihu togy Oinomaovy vyjadřuje známý rozdíl mezi královskými soupeři. Kompars se pohybuje šablonovitě, masky má rovněž šablonovité.

Hippodamie se stane ženou Pelopovou, získává jeho srdce a přejímá jeho barvy. Stíny krále Oinomaa se pohybují za nimi. Zrádný Myrtilos a neschůdné skály, rudě zbarvené, připomínají neblahé dědictví po mrtvém a skutečnost, že z jedné strany stojí barbarský svět mrtvého Oinomaa, z druhé žírný a kulturní Argos Pelopův. Stíny jsou zažehnány a rudě hořící oheň ve sluji ukazuje směr jejich cesty a lásky i s náznakem budoucí tragedie.

Několik načrtnutých poznámek snaží se osvětliti práci a cíl výtvarníka ochotnické scény. Přiznávám, že to není úkol právě nejsnadnější, zato však je to jistě radostnou soutěží s projevem hereckým i režijním.

Prof. J. Neuman, Hradec Králové:

Hudba Fibichova k „Pelopovým námluvám".

K účasti v soutěži na X. Jiráskův Hronov se chystala Čten.-ochot. jednota „Klicpera" v Chlumci n. Cidl. provésti v měsíci dubnu t. r. první díl Vrchlického trilogie „Hippodamie": tragedii „Námluvy Pelopovy". Byl jsem tehdy výborem spolku požádán, abych připravil provedení této hry ve formě scénického melodramatu s hudbou Fibichovou. V prvé chvíli jsem pokládal tento úkol za daných možností hudebně-technických a pro značný finanční náklad téměř neproveditelným; byl to vnější rozsah díla a jeho náročnost ve výrazových prostředcích, zejména pak umělecké zásady, které se zdály vylučovat za tak odpovědných okolností jakoukoliv náhražkovou instrumentální reprodukci. Než přece se našel nástroj, který splnil v dostatečné míře a důstojně požadavky, partiturou Fibichovou kladené. Dříve však pokládám nutným zmíniti se stručně o tvářnosti Fibichovy hudební tvorby a o její dramatičnosti zvlášť:

Všechny znaky Fibichova díla ukazují k tomu, že Fibich byl vyhraněný romantik, blízký německému romantismu, stojící však na české půdě. Má vyvinutý smysl pro barvu a harmonii, kterézto vlastnosti uplatňuje jakožto samostatný element hudebního myšlení a cítění. Jeho orchestrace je proto individuálně zbarvena, vždy sytá a barevně bohatá. Záhy se objevující impressionistické názvuky Fibichovy jsou výsledkem logického vývoje, plynoucího přímo z romantismu. S německým romantismem spojuje Fibicha i poměr k hudebnímu dramatu. Přenáší k nám zdroj tragismu v opeře, romantickou baladičnost, která pramení v romantickém singspielu a ústí ve Wagnerovi, jehož hudební pessimismus dramatický zastává v dalším průběhu důsledně. Fibich, na rozdíl od Smetanova tragismu, tvoří svůj mračný tragism pessimistický a vyvrcholuje jej v „Nevěstě Messinské" a „Hippodamii". Posledně jmenovaným dílem, zhudebněnou velkolepou trilogií Vrchlického (Námluvy Pelopovy, Smír Tantalův a Smrt Hippodamie), jedinečným v celé světové literatuře, nabývá Fibichův tvůrčí projev po předchozích šesti koncertních melodramech (1875-88) v letech 1889-91 zakladatelského významu v oboru moderního melodramu. V recitaci sleduje a provádí do důsledků deklamační zásady Wagnerovy, zaváděje podle jeho vzoru četné leitmotivy, jichž technickým zpracováním se snaží o rovnocenné zhudebnění dramatické předlohy a naprosté splynutí mluveného slova s hudbou. Plastický symfonický tok vzácné vyrovnanosti plyne stále, nezastíraje nikde slova a působí zejména ve sborových scénách svým přímo antickým klidem.

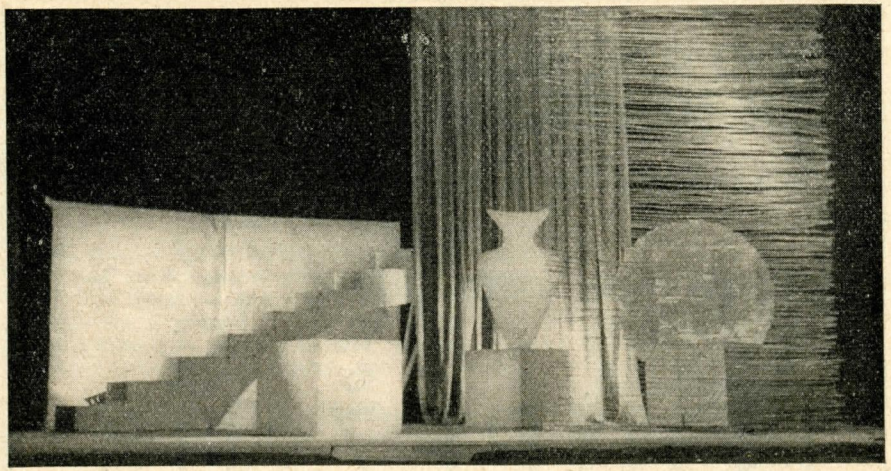

Jaroslav Vrchlický: „Námluvy Pelopovy". Provedení scény II. dějství podle návrhu Osv. Döberta (Pěv.-ochotn. jedn. „Klicpera", Chlumec n. Cidl.)

K provedení této melodramatické hudby, kladoucí neobyčejné nároky po stránce výrazové, zvolil jsem za daných okolností vynález velkého německého fysika, tajného rady Dr. Nernsta, profesora berlínské university a nositele Nobelovy ceny — Radioakustický klavír Petrof. Tento nástroj skytá neobmezené a rozmanité možnosti zvukotechnického využití. Krátké křídlo obvyklého tvaru, na kterém možno hráti jako na obyčejném klavíru, postrádá ozvučné desky, místo které jsou zamontovány nad strunami elektromagnety. Úder na struny se děje mikrokladívky a tón je zesilován elektrickou cestou. K dalšímu využití je nástroj vybaven přístroji gramofonním a radiovým. Naprosto jednoduchý mechanismus umožňuje docíliti během hry různorodý zvukový charakter, jako na příklad spinetu, harfy, varhan, zvonkové hry, pizzicata strunných nástrojů a dalších jiných tónových odstínů. Nejdůležitějším přínosem nového nástroje jest velkolepé zařízení, o které se snažili stavitelé pian po dlouhá leta bez úspěchu, kterým možno prostým pedálem vyvolati zesílení a seslabení tónu od nejjemnějšího pianissima do nejsilnějšího fortissima, a to nikoliv stupňovitě, jako u varhan, nýbrž ponenáhlu jako u strunných nástrojů neb lidského hlasu. Tato vlastnost činí nástroj schopným neobyčejně barvitých tónových modulací; je ovšem úlohou jemně cítícího hudebního umělce, aby vyzkoušel a přiléhavě využil jeho zákonů, nových vazeb a mnohostranných možností. Vyjmenované přednosti Radioakustického klavíru Petrof byly také při provedení Fibichova melodramatu „Pelopovy námluvy" v rámci soutěže o účast na X. Jiráskově Hronovu náležitě uplatněny a přispěly nemalou měrou k pronikavému úspěchu představení a uznalému ocenění kulturní regionální práce chlumecké ochotnické jednoty „Klicpera".

Ve středu dne 21. srpna 1940

Čtenářsko-ochotnická jednota „Tyl“ v Praze XI.

KAREL ČAPEK:

LOUPEŽNÍK

Komedie o třech dějstvích.
Režie Vojta Špilík. - - Výtvarná práce J. Šindelář. - Stavba Václav Maštalíř.

OSOBY:

Profesor	Jaroslav Mazač
Paní	Anna Šmolcová
Mimi	Ada Vondráková
Loupežník	Jan Lederer
Fanka	Vilma Petráňová
Zahalená žena	Manka Pašová
Cikánka	Manka Pašová
Myslivec	Oldřich Bucek
Šefl	Josef Patočka
Starosta	Oldřich Šmolc
První radní	Jiří Charvát
Učitel	Oldřich Bucek
Kovář	Jaroslav Francouz
Havíř	Antonín Baborovský
Soused	Vojta Špilík
Kaprál	Jaroslav Mazač
Franta	Bohuš Kolář
Prolog	Eduard Procházka
I. voják	Václav Svoboda
II. voják	Valter Gech
III. voják	Antonín Dvořák
I. selka	Anna Kolářová
II. selka	Anna Svobodová
III. selka	Jarmila Řandová
I. kluk	Otakar Šmolc
II. kluk	Richard Lederer

Napověda: Ant. Marhan.
Inspicient: Jos. Lederer.

Mládeži nepřístupno.

Vojta Špilík, rež. Čten.-ochot. jedn. „Tyl“, Praha XI.:

Několika větami o našem provedení Čapkova „Loupežníka“

Ve snaze ukázati svému obecenstvu v Praze, že je náš mladý soubor schopen dobře sehráti hru, která klade značné požadavky na každého divadelníka a vědomi si toho, že do Hronova, probojujeme-li se přísnou soutěží, musíme přijít s kusem hodnotným, rozhodli jsme se pro Čapkova „Loupežníka“

Tato naturalisticky silně prokrvená komedie, napsaná K. Čapkem v Paříži již před 30 lety a náležející mezi jeho první literární kroky, byla nám vítána proto, že je oslavou vždy vítězícího mládí. Mládí, které může i chybovat, protože má vždy ještě dosti času na své chyby přijít a vyvarovat se jich napříště, mládí, které je vlastně personifikací nehynoucí přírody a které je proto nezlomitelné, nepřemožitelné. Musí vám být proto líto starého profesora, otce Mimi — který zoufale bojuje o svoji „pravdu“. V údivu se ho ptáte, jakže se mohl vůbec pouštět do boje s mladíkem, „loupežníkem“, představitelem prudkého, nebojácného, divokého mládí, který hájí své právo na lásku i život, jakže se vůbec může pouštět do boje s tímto mládím, které přece je jediným pokračováním života na této zemi, a tedy životem samým — přírodou samotnou. Musí být poražen i se svým rozumářstvím.

Mladí členové našeho souboru měli zde hru, pro sebe jako stvořenou. A zbyla tedy jen jediná starost: dostat ji na jeviště! Pro zvýšení divadelního účinku zapojili jsme do hry i svůj recitační sbor, kterého jsme vydatně použili v I. a hlavně ve II. jednání, maličko jsme hru pozměnili a tím podařilo se nám nápadně účin hry zvýšit. Přáli jsme si udělat „věc“ tak, abychom nemohli být odnikud podezíráni, že jsme kopírovali, ať špatně či dobře, tak se zařídit, abychom mohli prohlásit, že „Loupežník“ v našem provedení je od začátku do konce i režijně i herecky celý náš a že dosud nebyl nikdy hrán v tomto uspořádání. Můžeme klidně říci, že jsme pracovali poctivě, bez oddechu a třebaže jsme věděli, že nemůže nás nikdo vinit z nějaké lajdácké přípravy, přece neumíte si představit naši radost, když jsme se dozvěděli, že jsme čtvrtí v soutěži, konané pro Hronov.

Přáli bychom si k posledu, aby stálo při nás štěstí, které přece potřebuje každý divadelník při své práci. Jsme hrdi na to, že máme právo účastnit se aktivně „X. Jiráskova Hronova“.

Přejeme zdar X. Hronovu — i naší drahé vlasti!

Dámské pláště a šaty REJMÁNEK
● *PRAHA I., Železná ul. 22.*
● *PRAHA VIII., Primátorská 21.*

Ve čtvrtek dne 22. srpna 1940

Spolek divadel. ochotníků z Pardubic

KAREL KRPATA:

MISTR OSTRÉHO MEČE

Pět veselých i vážných obrázků ze starých Pardubic. Režie dr. Karel Krpata. Scéna ing. arch. J. Procházka. Kostymy K. Krpatová. Reprodukovaný zvuk F. Koten.

OSOBY:

Martin Ignác Kutnohorský, primátor města	B. Marek
Jakub Antonín Štross, kupec při Bílé bráně	J. Škoda
Jan Kašpar Čermák, konšel a díla pernikářského mistr	J. Meloun
Jan Antonín Čáslavský, městský syndik	K. Lahoutka
Daniel Ptáček, městský rychtář	F. Vančura
Paní Terezie Eleonora hrábinka Ughartová ze Žďáru, paní na Borovnici a Závrší	K. Krpatová
Slečna Ludmila Talacká z Hustiřan, Ještěřic a Solnice	M. Hladká
Paní Helena Lechnerová, baronka z Altbergu	F. Lochmanová
Jiří František Dreisigacker, oculista et medicinae prakticus	P. Schlaghamer
Petr Skato, chirurg	L. Mitlöhner
Rozalie Kostíková, manželka konšela a pořádku punčochářského cechmistra	A. Žvačková
Antonín, její syn	B. Myslík
Anna, zbylá dcera po měštěnínu Pavlu Vondráčkovi	V. Černá
Alenka, dcerka Jakuba Choceňského, díla pernikářského mistra	Z. Švejcarová
Jiří Zelinger, mistr ostrého meče	K. Jírek
Rosina, jeho manželka	V. Klečková
Mařka, jejich dcera	M. Janoušková
Adam, Polda, dva katovi pacholci	B. Kupa, J. Jícha
Neznámý	J. Smrž
Šafář Voborský z Faltisova dvora	M. Charouz
Malina, městský biřič	J. Burián

Děj v Pardubicích léta Páně 1710. Mládeži nepřístupno.

Jak vznikl Mistr ostrého meče

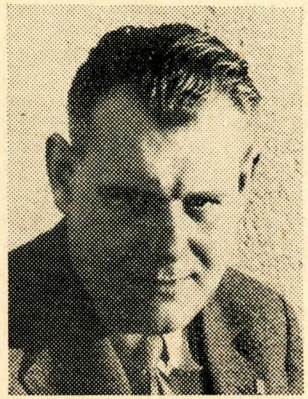

Ve svých dvou předchozích dramatických pokusech odpovídal jsem na otázky, jichž řešení se mi vnucovalo. Tato práce je mnohem skromnější. Hříčka, která nechce být víc, než darem mému rodišti k dnům jeho oslav 600letého povýšení na město, nemá únosnosti, aby snesla vážnou látku. Toho jsem si vědom.

Šlo spíše jen o to, zachytiti onu vlahou pohodu, která někdy za letního soumraku dovede zaplašit všednost denního prostředí a promění je v tichý, důvěrně rodinný koutek dětských vzpomínek. Ten mateřsky shovívavý úsměv Zámku, když na pozadí fragonardovské oblohy se shlíží do úzkých uliček, ty sousedské rozhovory barokních štítů, ta zbožná čistota mariánské statue, střežené českými lvy, ta důstojnost a počestnost měšťénínů, dotýkající se samých střížek Zelené brány, jejíž měděnka svítí barvou Polabí, i dětská důvěra litanií, když neseny zvukem varhan proudí širokým schodištěm děkanského chrámu!

Věži ze slonové kosti, oroduj za nás...

A v tomto starosvětském pološeru, teplém jako obrazy holandských genristů, jsem hledal. Průvodcem byl mi stařičký pán, jehož profesorská pohyblivost budila lásku, vědecká důkladnost s nadlidskou pracovitostí obdiv. Zemřel dávno, dokonce mnohem dříve, než jsem pojal svůj plán. A přece mne vedl bezpečně. Jsem opravdu vděčný této své práci, že mi otevřela stránky nepochopitelně podrobného a pracného, jedenáctisvazkového díla profesora Josefa Sakaře „Dějiny Pardubic nad Labem".

Zamýšlel jsem s počátku něco jiného... Ale když, můj Bože, ty mé milé, zlaté Pardubice byly již od stvoření světa vzorně poklidným a nevýbojným prostředím. Mimo bouřlivý rok 1744, který již našel svého dramatika ve Štolbovi, nic dramatického se tu nedělo, pražádný rek hrdinného eposu tu neřádil. Vždyť i ten pan Vilém z Pernštejna byl konec konců spíše bodrý a starostlivý hospodář. Vybájit si něco z dob švédského obležení Torstensonem? Nebo využíti sporých zpráv o protireformačním útisku či žalostném rozvratu blouznivců „údů Boží víry" na Pardubicku a jejich nelítostné deportaci do Sedmihrad a Banátu? I v sežloutlých „Registrech tajemství lotrovského" byla pohřbena mnohá lidská tragedie, která by ani příliš barev k oživení nežádala. Ale proč stále jen kov — čepel, nebo dokonce katův meč? Což není rovnocennou dramatickou skutečností, že nádherným portálem pardubického zámku, oživeným vpravdě donatellovskými amoretty, vešla do Čech renaissance? Vlaští umělci, zavolaní Pernštejny, uprostřed maloměstsky zakřiknutých cechů?

A tak, hledaje renaissanci, našel jsem baroko. Je to docela přirozené, neboť smělé vlny štítů pardubického náměstí a starých ulic je to nejvýraznější, co máme. A to je baroko, duch náboženstvím přesycený.

Stranou města, obdivuhodný ve své harmonické čistotě a evangelické prostotě stojí plod tohoto ducha: Kostelíček. Bolestným pousmáním a tichým odevzdáním prozrazuje své zasvěcení trpícímu mateřství. Tam spatřil jsem onu ryzí postavu českého venkovského baroka, souseda Jakuba Štrosse. Byl si věrným v životě i smrti, jak svědčí jeho náhrobek v Kostelíčku: „Složil zde kosti své, ach i statek." A k němu druží se jako starý přítel. Odkudsi z šera Bartolomějské uličky kráčí směrem ke kutlofu důstojná a vážná postava pardubického primátora Martina Kutnohorského a nedaleko odtud, kdesi pod rozkvetlými

kaštany zaniklé děkanské hráze, hrčí povoz. To na své káře přijíždí mistr popravčí Jiří Zelinger.

Tedy zase kat? „Registra tajemství lotrovského" přece přijdou ke cti? Ale, můj Bože, vždyť je to takový dobrácký tatínek, trochu sice liščí kůží podšitý, hrůza však jde z něho pramalá.

A starý pan profesor vysvětluje:

S humorem předeslal, že tenhle pantáta sám si přisvojil honosný titul „mistra ostrého meče", ač spíše na ten nápad přišla jeho manželka, rozšafná a trochu i hrdá paní Rosina, která stále tomu rozumět nechtěla, že ze „sníženého gruntu" pochází a ráda se počestným sousedkám na roveň stavěla. Inu, ani snížený stav přirozené ženské vlastnosti setříti nemůže a proto jaký div, že se paní Rosina ráda parádila. To mohli vědět i páni konšelé, když jí zbytečně „šperkovné čepcův nošení" zakazovali. Ale jinak byla to ženská šetrná a zbožná. Na Kostelíček při jeho stavbě častěji než mnohé dámy erbovní dárkem pamatovala. A když roku 1716 s životem se rozžehnala, ve svém kšaftu, který pro bohatost velký rozruch na rathause i po městě způsobil, dokonce i na mešní fundaci děkanského chrámu nezapomněla.

To bylo katovství tak výnosné řemeslo, pane profesore?

Oh ne, ale familie Zelingerovic byla jak se patří přičinlivá. Mistr ostrého meče různé masti vyráběl a prodával, ano i lidi léčil, žíly otevíral, že dokonce roku 1710 žalobu od pardubických ranlékařů stržil. A nejen to. Tuhle máte zápis z 3. května 1708, že „punčocháři zdejší vedle vstoupení prosebnou žádost předložili, že zdejšího mistra ostrého meče čeládka punčochy k jich újmě a potupě dělá".

A tak vznikla veselohra.

Divadelní závod KARLA POPILKY

Praha VIII.-Kobylisy, Trojská ul. 43.

Obleky na všecky operety i činohry. Nové — Čisté — Laciné.

P. T.

Děkujeme Vám za příspěvek na tisk této ročenky.

Administrace ročenky.

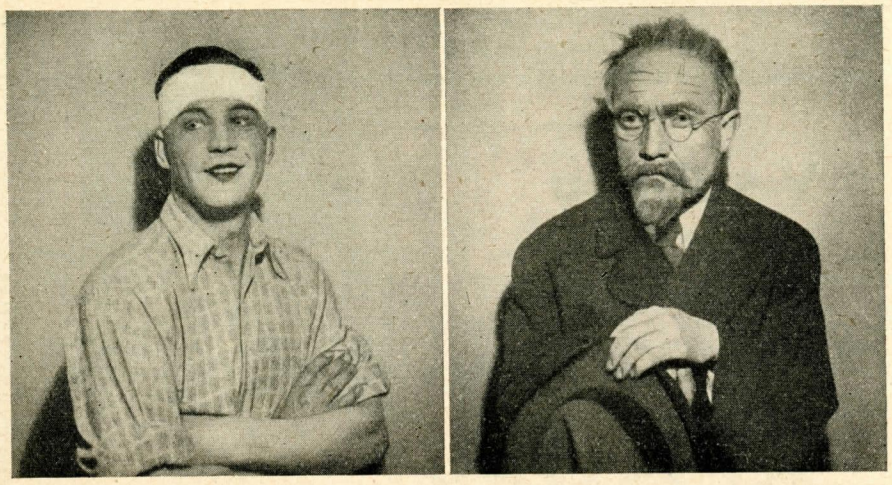

Karel Čapek: „Loupežník". Kom. o 3 děj. Z provedení Och. jedn. „Tyl", Praha - Žižkov: Loupežník (Jan Lederer), Profesor (Al. Vostřel)

Chcete-li pochopiti, co je to láska k divadlu, pak čtěte životní román Jos. Kajetána Tyla, napsaný podle nejlepších pramenů V. Kr. Blahníkem v knize:

»J. K. TYLA had z ráje«

Kniha o 440 stranách s podobiznou Tylovou byla vydána nakl. PROMETHEUS v Praze VIII. 94. Nyní stojí místo K 28·— K 14·—.

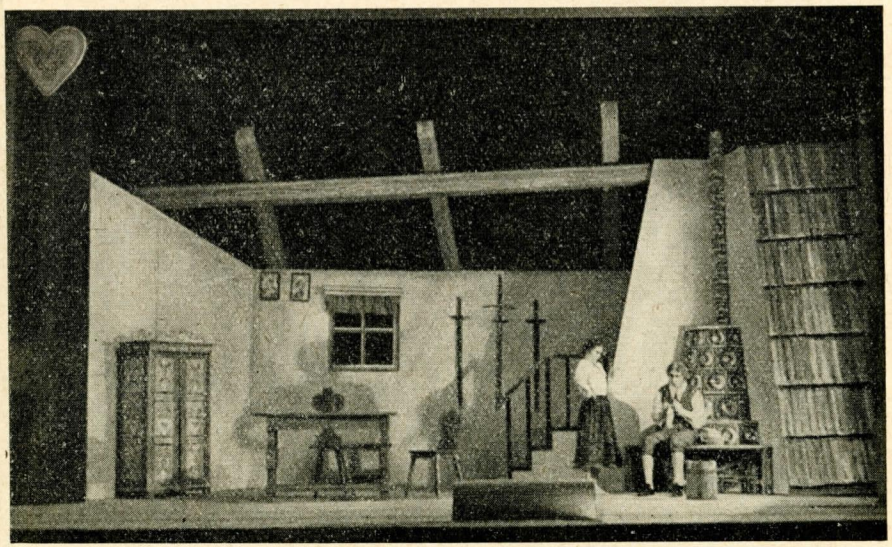

Dr. Karel Krpata: „Mistr ostrého meče". Pět veselých a vážných obrázků ze starých Pardubic. Scéna I. a IV. obr.: Katovna (Ing. arch. J. Procházka, S. d. o., Pardubice).

Dr. Frank Tetauer, dramaturg městských divadel pražských

V sobotu
24. srpna 1940

Divadelní spolek „Hálek“ z Nymburka

FRANK TETAUER:

ČLOVĚK NEMÁ JEN SEBE

Komedie o třech dějstvích. - Režie Jos. Hudeček

OSOBY:

Josef Bureš	R. Kračmera
Vojta Bureš	J. Švec
Eduard Nosek	St. Rybička
Lojza Hron	L. Konečný
Klement Marvan . . .	K. Vaníček
Irena Burešová . . .	M. Hrabalová
Jitka Burešová	M. Kočíová
Iška Loskotová . . .	Zd. Sýkorová
Maryška Konečná . .	Vl. Šlechtová
Andulka	M. Čepková

Děje se během dvou dnů v obývacím pokoji předměstské vily. První dějství po poledni, druhé následující ráno, třetí v poledne téhož dne. — Mládeži nepřístupno.

Josef Hudeček, Nymburk.

Také k našemu prvnímu Hronovu

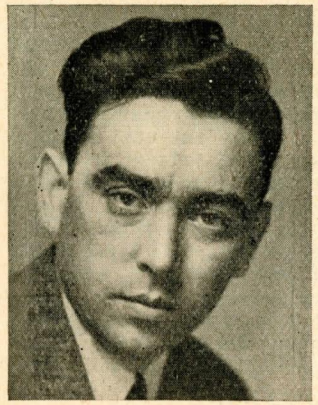

Rozhodnutí, že Tetauerova komedie „Člověk nemá jen sebe“ stane se naší hrou v soutěži pro „X. Jiráskův Hronov“, nebylo učiněno náhodně.

Nymburský „Hálek“ je letos v Hronově po prvé, neboť se dosud žádné hronovské soutěže nezúčastnil. Je samozřejmé, že do soutěže šel s pevným úmyslem zvítězit. A to byl jeden z důvodů, proč byla vybrána Tetauerova komedie: Tetauer nám totiž „sedí“, vždy se nám dobře hrál. A ať to byl „Veřejný nepřítel“, „Diagnosa“ nebo „Milostná mámení“, všemi jsme docilovali na našem jevišti úspěchu.

Mně osobně imponovaly Tetauerovy hry mužnou nebojácností, s jakou ukazuje pravou tvář lidí i doby, s jakou dovede strhnouti masku a pozlátko společnosti a odhaliti její rub.

Byl to právě „Veřejný nepřítel“, který po prvé na mne tak mocně zapůsobil. Celá tato hra, dramaticky skvěle stavěná, nekončí předpokládaným „happyendem“, neboť Tetauer se nebál ukázati, jak dovedně odstraňuje se vina novou vinou. Dává vítězství darebáku, odhaluje jej sice, ale netrestá.

Frank Tetauer: „Člověk nemá jen sebe“. Kom. o 3 jedn. Osoby (od leva): Jitka (M. Kočíová), Hron (L. Konečný), Irena (M. Hrabalová), Vojta (J. Švec), řed. Bureš (R. Kračmera), Andulka (M. Čepková). Režie a scéna J. Hudeček (Div. sp. „Hálek“, Nymburk).

Měl jsem vždy dojem, že rozumím Tetauerovým myšlenkám úplně i tehdy, kdy jen nenápadně dával jim pronikati mezi řádky. Proto ihned po prvém přečtení komedie „Člověk nemá jen sebe" jsem cítil, že jí docílíme úspěchu přesto, že jsem z předešlých her věděl, jaké trpělivosti a opatrnosti při studiu hry bude zapotřebí. Ale jakmile jsme pronikli k jádru hry, k jejím myšlenkovým předpokladům, šla nám práce již mnohem snadněji. Studovalo se s velkou chutí, radostně, s nejlepší vůlí zvítězit. A nyní máme možnost výsledek své práce ukázati. Naplňuje nás to příjemným pocitem, který s námi jistě sdílí každý, kdo měl možnost v některé hronovské soutěži se umístit.

Těšíme se, že můžeme předvésti osudy rodiny bankovního ředitele Bureše těm, kteří snad dosud nejzávažnější Tetauerovu komedii neznají. Tetauer v ní ukazuje svoji osvědčenou schopnost tvořit ideově umělecká díla. Zná život a dovede se mu podívat přímo do očí a proniknout do jeho tajů. Po stránce formální vyhovuje s matematickou strohostí všem požadavkům stavby hry. Vstupní akt dovede nás seznámit s dobou, představí nám ředitele a jeho dceru Jitku jako dějové středisko hry a naznačí jejich nejtěžší starosti. Dovolí charakterisaci dalším osobám, aby dosáhl ovzduší, ovlivňujícího hru. Druhý akt kupí mračna, situaci zatemňuje a připravuje zasadit konečné rány. Třetí jednání je svými účiny nejdramatičtější. Končí překvapujícím vítězstvím hrdinky, která našla sebe, zavrhne všechno sobectví a používá veškerého ženského instinktu, vší své inteligence a důvtipu, aby zachránila otce, jemuž hrozí morální i finanční zničení, které by se nevyhnutelně přeneslo na celou rodinu. A Jitka i po ztrátě svého zaměstnání, o kterém myslila, že je jejím životem, najde cíl, rozhodne se žít pro svoji rodinu, neboť pozná, že „Člověk nemá jen sebe".

Hronov nás tedy uvidí po prvé a jistě budeme podrobeni přísné kritice. Věříme, že naše poctivá práce přinese ovoce a otevře nám přístup k srdcím všech hronovských účastníků. A my se vynasnažíme, aby také náš první Hronov nebyl posledním.

Divadelní obleky - Kostymy všech druhů
Národní kroje

dobově věrné - čisté - vkusné - obdržíte spolehlivě
v půjčovně divadelních obleků,
národních krojů a masek

NAŠE ŠATNA

(Majitel: Družstvo pro postavení Tylova domu v Praze)

PRAHA I., DLOUHÁ TŘ. 33.

I. poschodí vpravo.
Telefon čís. 642-36.

ZAKÁZKY VYŘIZUJEME OBRATEM!

České ochotnictvo podpoří svůj ochotnický podnik!

Kostymy, masky, národní kroje
půjčuje velmi levně divadelní závod

AŽA HUŇKOVÁ
PRAHA I., Ovocný trh č. 17.
Telefon číslo 374-74.

NÁVŠTĚVNÍKŮM HRONOVA
doporučujeme deset lidových písní pod názvem

Z JIRÁSKOVA KRAJE,

které sebral Karel Plicka a pro zpěv s klavírem upravil Ferdinand Sládek.
Sešit má na obálce kresbu Jiráskova rodného domku v Hronově a obsahuje tyto písně: 1. Sluníčko zašlo. 2. V černých horách. 3. Náchodský zámeček. 4. Když jsem šel z Batňovic. 5. Zámecká louka. 6. Když jsem plela len. 7. A já půjdu do háje. 8. Svítil měsíček. 9. Stojí hruška. 10. Machovský kostelíček.
Cena K 15·-. Zakoupiti jej možno u všech knihkupců aneb v nakladatelství

HUDEBNÍ MATICE UMĚLECKÉ BESEDY V PRAZE III., Besední 3.

silná matka
štíhlá dcera
nosí šaty
od Čisnera

Jindřišská 20

VEŠKERÉ
TISKOPISY
DODÁVÁ

- *rychle*
- *vkusně*
- *levně*

Grafický závod
A. J. VOTRUBA A SYN,
HRONOV.

Pražská kancelář:
PRAHA-VINOHRADY, Korunní 105.
Telefon číslo 524-36.

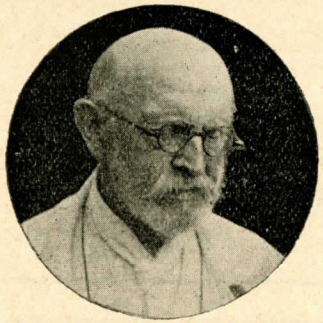

V neděli 25. srpna 1940 a v pondělí 26. srpna 1940

Soubor vybraných členů ochot. div. spolků z Čech

ALOIS JIRÁSEK:

OTEC

Drama o třech jednáních.
Režie Otto Minářík.
Návrh scény Ing. arch. Karel Lhota.

OSOBY:

Kopecký, sedlák	Viktor Kössler, Sp. d. o. „Tyl", Kolín
Jeho žena	Marie Nosková, „Hanka", Dvůr Králové n. L.
Antonín, právník	Václav Knytl, „Tyl", N. Město n. Met.
Václav, jeho děti	Josef Horský, „Vlast", Praha-XIII.
Anna, jeho děti	Zd. Purkyňová, „Hanka", Dvůr Král. n. L.
Divišek, čtvrtláník	Fr. Obešlo, Ochot. scéna Hus. sb., Pardubice
Jan, abiturient, jeho synové	Vl. Menšík, Div. sp. „Jiří", Poděbrady
Bobeš, jeho synové	Lad. Fiala, Legerův okrsek, Kolín
Janáč, právník	Rud. Andrée, Dram. sdr. „Maska", Plzeň
Křivda, řečený doktor Smetana	Jos. Sunek, „Tyl", Mnichovo Hradiště
Vašina, chalupník	Fr. Kopáček, „Vlast", Praha-XIII.
Jílek, chalupník	Boh. Suchánek, „J. K. Tyl", Jičín
Peluňková	Anna Kopáčková, „Vlast", Praha-XIII.
Vesničan	Jindřich Smutný, „Vrchlický", Jaroměř
I. žena vesnická	A. Knížková, Sp. d. o., Hronov
II. žena vesnická	Prachařová, Sp. d. o., Hronov
III. žena vesnická	M. Krtičková, Sp. d. o., Hronov
I. chlapec venkovský	R. Kudrnáč, Sp. d. o., Hronov
II. chlapec venkovský	Z. Štelzig, Sp. d. o., Hronov
I. děvče venkovské	Al. Krtičková, Sp. d. o., Hronov
II. děvče venkovské	H. Habrová, Sp. d. o., Hronov

Poutníci, mládenci, družice, vesničané. Děj ve východních Čechách.

Začátek večer přesně ve 20 hodin, odpoledne v 15 hodin.

Mládeži přístupno.

Jiráskův „Otec"

„Do Litomyšle často docházíval rolník, nápadný svým zjevem. V zimě vždy v čepici a velký vlněný šátek, otočený kolem krku vysoko přes bradu. Okraje víček měl krvavé a ústa zkřivená. Notná rána jeho protivníka mu nějak sanici vyrazila, a on, sudič, nechal ústa tak znetvořená, aby je mohl soudci ukázat a ho přesvědčit. Tím zanedbal léčení; deformovaná ústa se nedala pak už spravit, a tak zůstal křivoústým. Byl nadmíru pobožný, t. j. velký pobožnůstkář, o němž se ledacos vypravovalo, jak jednal a jedná ve své rodině a jinde. Tuze rád se soudil. Proto často přicházel do Litomyšle. Seznal jsem ho dobře a mnoho jsem slyšel o něm a jeho okolí. Když po letech vyšlo mé selské drama „Otec", poznali, kdo byl otce Diviška modelem. Já ovšem nenapsal holou kopii tohoto sedláka a jeho okolí..."

Tak píše mistr Alois Jirásek v knize „Z mých pamětí" (II., str. 144) o modelu čtvrtláníka Diviška, stěžejní postavy dramatu Otec. Rodiče Diviška hospodařili kdysi na statku č. 13, který stojí přímo proti Diviškově chalupě. Hospodaří v něm sedlák Kopecký — sedlák pokrokový, jenž svým dětem dopřává vzdělání a uznává práva jejich mládí. Divišek zasvětil celý svůj život jediné myšlence: vrátiti se jako hospodář do statku svých předků, a této myšlence — tvrdý, zlý a neustupný — neváhá obětovati blaho svých dětí. S tajenou zuřivostí a zlobou, hnán zištnou a sobeckou vášní, se dere bezohledně do předu za svým cílem, drtě kolem sebe všechny pohnutky lidské. Z daleka, opatrně, ale jistě připravuje pád sedláka Kopeckého, jsa stále na číhané, aby mu zasadil rozhodnou ránu. Kopecký, spoléhaje na svého strýce faráře, věnoval celý svůj majetek na vychování svých dětí, právníka Antonína a Václava, který má zůstat hospodářem na statku a dcery Anny. Pomoc strýce faráře však selže v rozhodném okamžiku. Jako dravec na kořist vrhá se Divišek se svými pohledávkami, dříve tajně koupenými, na Kopeckého, žene jeho statek do dražby a kupuje jej.

Záminkou k zničení souseda je Diviškovi milostný románek mezi Annou Kopeckou a jeho synem Janem, který se k vůli Anně zdráhá vrátit do semináře, ač ho otec z vypočítavosti již dříve zaslíbil Bohu.

Divišek svého cíle, vrátit se jako hospodář do statku č. 13, dosáhl. Tu však zasahuje osud a mate jeho výpočty.

Bobeš, druhý Diviškův syn, určený Diviškem za hospodáře na statku Kopeckého, umírá, smrtelně raněn Václavem Kopeckým, kterého vydráždil k rvačce hrubými urážkami a posměchem.

Jan, vida marnost svých snů o štěstí s Annou, vrací se dobrovolně do semináře přes otcovo přemlouvání, aby se ujal statku, draze zaplaceného. Starý Divišek stojí na dvoře vytouženého statku všemi opuštěn, sám... Tragický osud sedláka-lakomce, lichváře a sobce, vepsaný do naturalisticky věrného prostředí vesnického života, končí...

KALINOVA LÉKÁRNA | Ph. Mr. a R. N. C. Karel Štorch.
PRAHA II., Václavské nám. 35. vedle Grand-Hotelu Šroubek.
Při RÝMĚ a chorobách dutiny nosní RHINOLARYNGIN, olej pro děti i dospělé.
● Zvláštní druh pro kojence ●

Divadelní škola X. Jiráskova Hronova

	8 – 9	9 – 10	10 – 11	11 – 12	12 – 13	13 – 14	14 – 15	15 – 16	16 – 17	17 – 18
Pondělí 1. den - 19. VIII.	*dr. Flégl:* Dějiny divadla, vznik a vývoj českého divadla.		*dr. Flégl:* Divadelní hra. Stavba dramatu. V čem spočívá hodnota divadelní hry?	*dr. Krpata:* Klasická dramatická tvorba. Světoví dramatici.			*Hudeček:* Česká dramatická tvorba.		*dr. Krpata:* Způsoby uvedení dramatu na jeviště. Vývoj režijního pojetí: romantismus, realismus, naturalismus, impresionismus, futurismus.	
Úterý 2. den - 20. VIII.	*dr. Bláha:* Divadelní pracovníci a jich podíl na divadelní práci: autor, režisér, herec, architekt, napověda atd.	*prof. Tomsa:* Vady řeči a jich odstranění, cvičení správného tvoření mluveného slova, dechová a mluvná cvičení.					*dr. Rektorisová:* Divadelní řeč, zkušenosti filologa, cvičení správné výslovnosti, prosa, verše, recitace.			
Středa 3. den - 21. VIII.	*dr. Bláha:* Ukázka scénických dojmů: bouře, déšť, světla, kruhový horizont.		*Strojil:* Zkušenosti venkovského režiséra. Ukázka typických scén.			*Salzer:* Připravujeme divadelní představení: volba hry, obsazení úloh, režisér se radí s výtvarníkem o scéně, pracuje na režijní knize, úprava slovná a větná, škrty, cizí slova, záznamy hereckého dění a j. Režisérova práce se souborem, zkouška čtená, aranžovaná, propracování úlohy s jednotlivcem, zkouška hlavní, divadelní představení.				
Čtvrtek 4. den - 22. VIII.	*prof. Minářík:* Jak se herec připravuje. Jeho účast na vytvoření úlohy. Cvičení dějových projevů. Pantomima, vyjadřování pocitů mimicky.		*prof. Fiala:* Scénování na ochotnických jevištích: romantické, realistické, naturalistické, impresionistické, náznakové.				Vycházka do Babiččina údolí.			
Pátek 5. den - 23. VIII.	*Jelínek:* Kostymování, správné české kroje, kroje historické, ukázka jich správného oblékání.						*dr. Rektorisová:* Společenské chování.		*Andreé:* Příležitostné oblékání: večerní, plesové, společenské a pod.	
Sobota 6. den - 24. VIII.	*dr. Bláha:* Divadlo v přírodě.	*dr. Bláha:* Divadlo pro děti a hrané dětmi.	*Roučka:* Praktický kurs divadelního maskování.			*Mitlöhner:* Film, divadlo, rozhlas.				

DIVADELNÍ ŠKOLA X. JIRÁSKOVA HRONOVA

POKYNY

pro účastníky Divadelní školy ve dnech 19. - 24. srpna 1940

v Hronově.

1. **Ubytování** bude v soukromých domácnostech, aby posluchači získali pohodlí proti hromadnému noclehu proto, že kurs je týdenní. Adresu pobytu zjistíte v „Informační kanceláři X. Jiráskova Hronova" v Hronově, Hlavní náměstí.
2. **Strava,** sestávající ze snídaně (káva, 2 chleby či dvě housky nebo 2 rohlíky), z oběda (polévka, maso s příkrmem) a z večeře (maso s příkrmem), s výjimkou bezmasého pátku, kdy bude vhodně upravena strava, bude podávána asi za K 18.— denně v restauracích hronovských, a to: v „Radnici", „U modré hvězdy" a ve „Slavii". Je nutno přivézti s sebou příslušné potravinové lístky. Výměna obyčejných lístků potravinových za lístky pro cestující a hostince u obecních úřadů děje se na písemnou žádost takto:

Návrh..... v .....

(jméno a příjmení žadatele)

ulice..... výdejně (obec).....

Žádám za vydání lístků pro cestující a hostince na chléb, maso a tuk na dobu od..... do..... 19.....

Ujišťuji, že

*) cestuji v této době déle než tři dny po sobě jdoucí.

*) jsem odkázán v této době na stravování v hostincích.

....

(Místo, datum) (Podpis)

*) Nehodící se buď škrtnuto.

3. **Legitimace** budou včas vydány účastníkům školy ve sborovně Měšťanské školy chlapecké v Hronově, Hlavní náměstí.
4. **Ukázka vzorného stolování** jako vyučovací část školy bude uspořádána ve vyučovacích hodinách. Vzhledem k mimořádným okolnostem doplatí každý účastník K 15.—. Nápoje hradí si každý sám.
5. **Generální zkouška** na Jiráskova „Otce" dne 23. srpna je přístupna posluchačům školy zdarma.
6. **Vstupenky** na divadelní představení hronovská objednejte si přímo u Spolku div. ochotníků v Hronově; nespoléhejte na volný prodej ve slavnostních dnech, kdy je o vstupenky mimořádný zájem a proto bývají již dlouho předem vyprodány.
7. **Tužku, poznámkový sešit** přineste s sebou.
8. **Dotazy,** Divadelní školy se týkající, zodpoví v době X. Jiráskova Hronova JUDr. Miroslav Bláha, místostarosta ÚMDOČ. a Karel Chrudimský, taj. Divadelní školy, ubytovaní v hotelu Sokol, Hronov, Hlavní náměstí.

Z NAŠICH KRAJŮ

J. J.:

Kraj, v němž každý kámen hovoří

Od Náchoda k Červenému Kostelci, k Polici a po Kladské hranice se rozkládá kraj, který právem můžeme nazvati krajem Mistra Aloise Jiráska.

Má tak historicky pohnutou minulost, že lid zde usedlý má svéráznou povahu a typicky českou houževnatost, tak jako nedaleký Jiráskův Turov, vrch s táhlým úpatím, jenž stojí jakoby rozkročen, jsa si vědom své důležitosti.

A uprostřed tohoto kraje, v krásné kotlince na řece Metuji leží město Hronov, rodiště Mistrovo. Jak rozdílně se jeví dnešní město skoro pětitisícové proti městečku z doby mládí milovaného Mistra. Zde se narodil 23. srpna 1851 z nezámožného rolnického a tkalcovského rodu, zde též byl pochován 13. března 1930 za účasti celého národa způsobem opravdu královským.

Domov, jehož lidovou kroniku napsal v rozlehlém díle „U nás" a v prvním díle knihy „Z mých pamětí", má nesmírnou působnost na dospívajícího hocha, který byl nadšen krásou podhorského kraje, jakož i silné dojmy v něm budí národopisné poměry, zachované v lidu, hlavně po stránce zvykové a náboženské.

U Podkostelních Jirásků, tak se totiž u rodičů Mistrových říkalo, neminul den bez nějaké návštěvy. Život sousedský byl tenkrát upřímnější a družnější. Chodilo dost podomních obchodníků se všelijakými potřebami pro kuchyň a dům. Zastavovali se tu sedláci a nabízeli pekaři obilí. Přišli i koňští handlíři, Novákové ze Žabokrk, ale častěji Zejdl ze Srbské, člověk hrdého vzezření a pánovité chůze, nejlepší snad znalec a milovník koní. Toho míval Podkostelní Jirásek rád, na jeho radu nejspíše dal, když svého koníka, a bývalo to častěji, s dohazovači vyměňoval.

Na dětskou fantasii nejvíce působilo vypravování strýce Zejdla z hospody, kde měl i obchod s obilím a přízí. Byl znamenitý čtenář a člověk světa znalý, dále sousedé, kteří k nim chodívali večer, zejména v zimě. Bezmála každý z nich měl své „přízvisko".

Vondrovi se říkalo „Kořenička", neboť jeho seno bylo jako kořeníčko, Švorčíkovi přezdívali „Matička", neboť on, jeruzalémský poutník, Matičku boží stále vzýval, jako leda jen ještě rokytenský „forbétr" Vejr, který vodil poutníky z Hronovska do Vambeřic a na „Kopeček" do Varty a sám písně své skladby při tom předzpěvoval. Ze sousedů přišli a rádi pohovořili Němeček a pekař Červíček; soused Šrůtek býval rovněž denně hostem. Za zimních tmavých nocí přicházíval v plášti a pod ním skrýval lucerničku — na tu dobu olejových

lampiček, loučí a lojových svíček — lucernička pravý div. Takovou nosil také pašerák Burdych.

Řidším hostem býval starý vysloužilec z italských vojen, pravý hromotluk, velký jídák, ale jinak dobrohloupý strejc — Doubenus, jehož chalupa, svědectví starého Padolí, zachovala se spíše náhodou se starým Dvorem. Mnoho se vzpomínalo na těchto sousedských besedách i na faráře Regnera, Kvirence z Divokého rodu, Mitýsku, Černého Vacka a j.

Zde se dostáváme do vzpomínek a oblasti Pamětí Jiráskových, známé svým půvabem a vzácnou pravdivostí.

Hronov do roku 1866 a život v něm byl docela venkovský. Teprve po r. 1866 nastává jakýsi společenský obrat. Způsobily jej jednak již politické události, které nezůstaly bez ohlasu u chytřejších jednotlivců, zvláště vzdělanějších. Nový ruch přinesli do Hronova i studenti. K staršímu svému bratranci Adolfu Prouzovi se řadil pomalu i Alois Jirásek. Mezi ně přicházeli i studenti z venkova, tak Jan Dobeš z radechovského mlýna, Václav Klimeš z Nízké Srbské, Plný z Police a j. Oživovali společenský život zvláště o „vagacích", kdy konávali společné výlety do okolí. Mladé jejich mysli poutalo nejvíce divadlo, které mělo v Hronově již starší tradice. Hlavou ochotníků byl Antonín Knahl, starý mistr hodinář, který obstarával i úpravu jeviště. Oponu maloval náchodský malíř Šrůtek, který na ní znázornil starý Hronov z let 1850. Nachází se v hronovském měst. museu.

Dnes mnohé se změnilo v rodišti Mistrově, ale proud jeho ctitelů ustavičně vzrůstá. Navštěvují letní sídlo Al. Jiráska v útulném zatiší „Na drahách", rodnou světničku a všecky památky, o nichž se zmiňuje sám Mistr ve své kronice „U nás" i v Pamětech.

K uctění jeho světlé památky koná se v srpnu každého roku v našem městě „Jiráskův Hronov". Vedoucí činitelé města i spolků se snaží všemožně četným návštěvníkům usnadniti a zpříjemniti pobyt v Jiráskově Padolí. Vším tím město dokazuje, že nikdy nezapomene Mistrovi jeho sousedskou lásku a to, že svým dílem proslavil na věky v celém národě Hronov a že z obyčejného malého města učinil poutní místo českých srdcí.

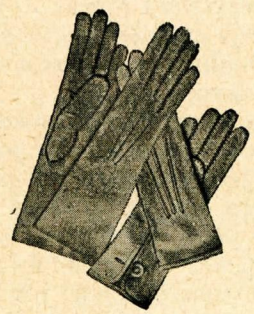

ZÁVOD RUKAVIČKÁŘSKÝ

EMIL ENGELMÜLLER

V PRAZE II., JUNGMANNOVA TŘ. 38

PROTI BIO ADRIE

Zve ku prohlídce velkých výkladních skříní s výstavou moderních rukavic

Založeno 1865. ● Telefon 239-80 ●

Řed. reál. gymn. Josef Stáhlík:

Z dějin divadla na Mělníce

Výňatek z povšechného náčrtu.*)

Nad soutokem Labe s Vltavou, asi 32 km na sever od Prahy leží starobylé město Mělník. Složeno jsouc dlouho jen z vnitřního města, dvojího předměstí, paterého podměstí (Rybáře, Okrouhlík, Záduší, Podolí, Blata) a dvou osad (Chloumek a Malý Borek), sloučilo se roku 1923 s přilehlými obcemi Pšovkou, Mlazicemi a Rousovicemi v Mělník Velký, mající dnes na 2300 domů a na 12.000 obyvatel.

Ojedinělé stopy divadelních her na Mělníce lze postihnouti dávno před dobou obrozeneckou. Učitelé zdejší utrakvistické školy latinské nacvičovali občas se svými žáky studentské divadlo. Tak roku 1577 při svátcích velikonočních strojil rektor Matouš Hozius Vysokomýtský na Mělníce nějakou tragedii, o posvícení 1616 „exhibovali" rektor Jan Sidirius a kantor Daniel Claudianus-Kulhánek komedii neznámého titulu.

16. listopadu 1722 dal Jakub Jan Sarkander Dukát, soused a později i městský rychtář mělnický „skrze měšťany pod radhousem" předvésti vlastní hru o mělnické rodačce sv. Lidmile, jejíž sylabus (Druhá Judit — t. j. sv. Lidmila) je zachován v univ. knihovně pražské.

Na jaře 1876 přebírá vedení v divadelním životě mělnickém mladá scéna sokolská (v sále, později i v zahradě hostince „Besedy"), řízená knihtiskařem Jos. Jelenem, býv. hercem z povolání Hynkem Vendlerem, starostou Sokola Frant. Vinklerem, později i měst. tajemníkem Fr. Tískem; z ochotnic vynikla zejména Vinklerova choť Karla, rodem Pešková, za svobodna členka zemského divadla v Praze.

Nad soubor bývalého ochotnického divadla vynikala scéna sokolská soudržností a obětavostí členstva; sehrála v době 1876-1884 v 76 představeních na 90 kusů (22 původní, 68 přeložených) a v letech 1885-95 okolo 40 div. her a z nich 16 původních. Ojediněle pak hrály různé spolky: Sokol, míst. odb. NJS., děln. jedn. „Polaban", akad. spolek „Pšovan" (jehož režisérem byl o prázdninách v letech 1905-07 také pořadatel této ročenky), studentský „Kroužek ochotníků" a j. Celkem však možno mluviti jen o živoření. Teprve když r. 1919 založen div. spolek „Vojan", činnost divadelní se znamenitě povznesla. Za prvé desítiletí uspořádáno 90 div. představení o 60 div. hrách, z nichž bylo 72% původních. Poslední leta však opět ustrnul spolek v nečinnosti.

*) Podrobněji jsem psal o divadle na Mělníce do let osmdesátých v jubil. Ročence mělnické spořitelny 1933 a ve sborníku „Mělnicko, z jeho života a práce" 1936.

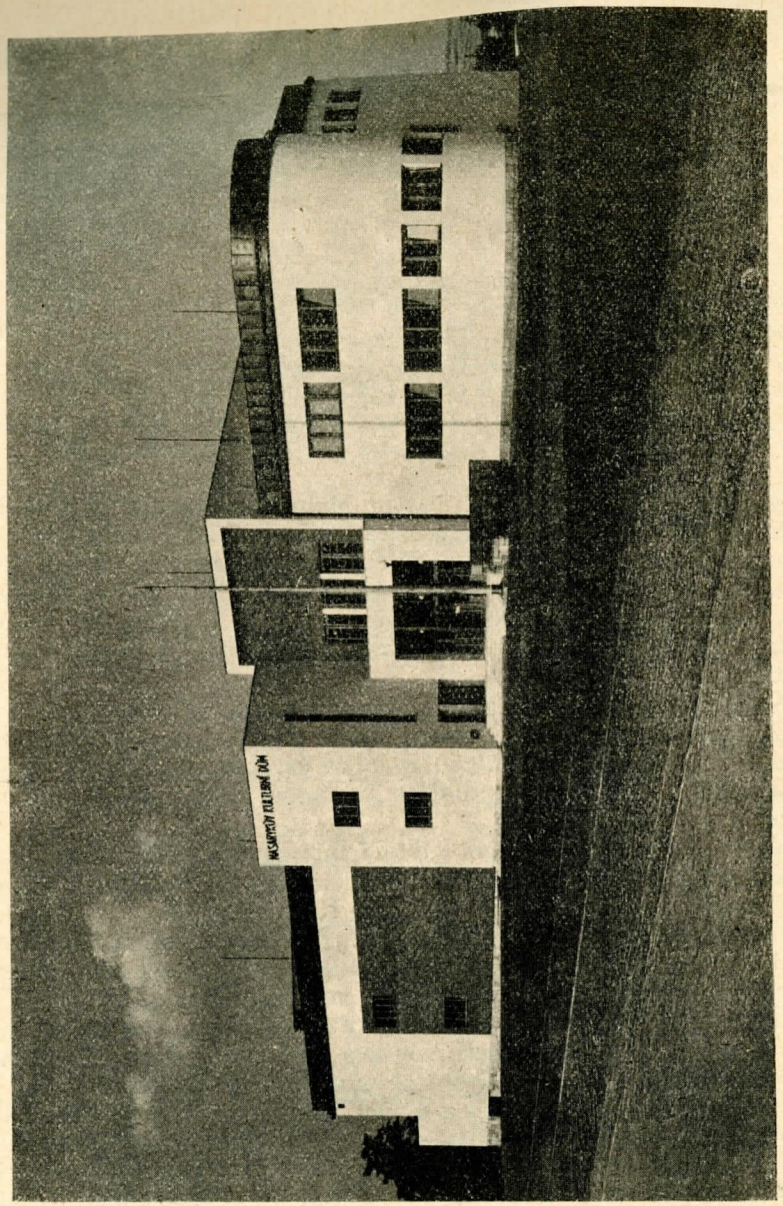

Kulturní dům na Mělnice s výstavními místnostmi, divadel. a přednášk. sálem atd.

Pokus o sdružení všech ochotnických korporací v okrese k prohloubení vlastní činnosti i vzájemné spolupráce byl učiněn 1927 založením „Divadelního okrsku Svat. Čecha". Pořádal několik propagačních přednášek, dvojí režisérský kurs (Figar, Běla Horská, Stáhlík; mistr Deyl) a dvojí soutěž na nejlepší představení (1927-8, 1930). Bohužel i jeho záslužná činnost nenašla dosti pochopení a v roce 1931 usnula . . .

A vyšel z roudnického kraje . . .

Pan Ing. Dr. A. Piffl píše dále o roudnickém zámku, v jehož sále se hrálo divadlo již v dobách, kdy divadelní představení bylo u nás velikou, převelikou vzácností, a to nejen na venkově, nýbrž i v Praze. Roudnický zámek dal jistě národu českému kus kultury divadelními a hudebními produkcemi a velikou knihovnou a uměleckými sbírkami, jež rok co rok ovlivňují tisíce návštěvníků.

Nedaleko Roudnice n. L., tak na skok, jak říkají lidé, je ves Dobříň a tam se narodil 8. července 1891 básník Josef Hora, jehož skvělý básnický duch zasáhl náš národ požehnaným účinem kulturním v tomto století. Vzpomínáme již nyní úmyslně jeho díla, protože vcházíme do roku Horových padesátin. Nejen my na Podřipsku, ale celý národ, protože Horův duch je celonárodní. Narodil se na Podřipsku a je povinností Podřipska, aby první připomnělo národu českému vliv a význam Horův v rozvoji české kultury tohoto století. Básník Josef Hora je původu selského. Kdo pročetl Horovy knihy, našel v nich dosti vzpomínek a jemných narážek na básníkovo rodiště, domov i kraj podřipský. Zvoní v nich zvon českého ducha ze selského sídla, novodobého zámku.

Bývalý Horovic statek stojí v Dobříni v rohu na návsi. Dobříň bývala v roce 1837, kdy bylo nynější stavení vystavěno, malá vesnička na labské rovině jako na stole. Několik chalup kolem obdélníkové návsi a několik domků v její blízkosti. To bylo vše. Tichá víska. Vzpomínáme slov: „Často tichá pastuchova chyška více pro vlast může dělati, nežli tábor, z něhož válčil Žižka."

Okolí vsi bylo za Horova mládí prostoupeno tu menšími, tam většími borky. Hned u vsi je krásný listnatý háj, panský, obroubený až k břehu řeky Labe dlouhým paloukem. V panském háji vykvete z jara spousta sněženek.

A kam ty vločky na zemi slétly,
kalíšky vonné, bělostné vzkvetly . . .

A po sněženkách voní háj dymnivkami bílými a rudými, leskne se zlatými orseji, bělá se zvonky sasanek, žloutne pampeliškami a palouk na břehu pod hájem se brzy nato zapestří nesčetnými květy lučního kvítí. Voní tu háj, voní lesy, voní řeka, voní kraj. A nad tou krásou stojí mlčenlivá národní hora Řip.

Proud jar táh po kraji,
v modru se houpal Řip . . .

říká Hora v básni „Marie Aubková".

V nádherném prostředí se narodil a vyrostl Josef Hora. A to prostředí mělo vliv na jeho duchovní a citový podklad, mělo vliv na

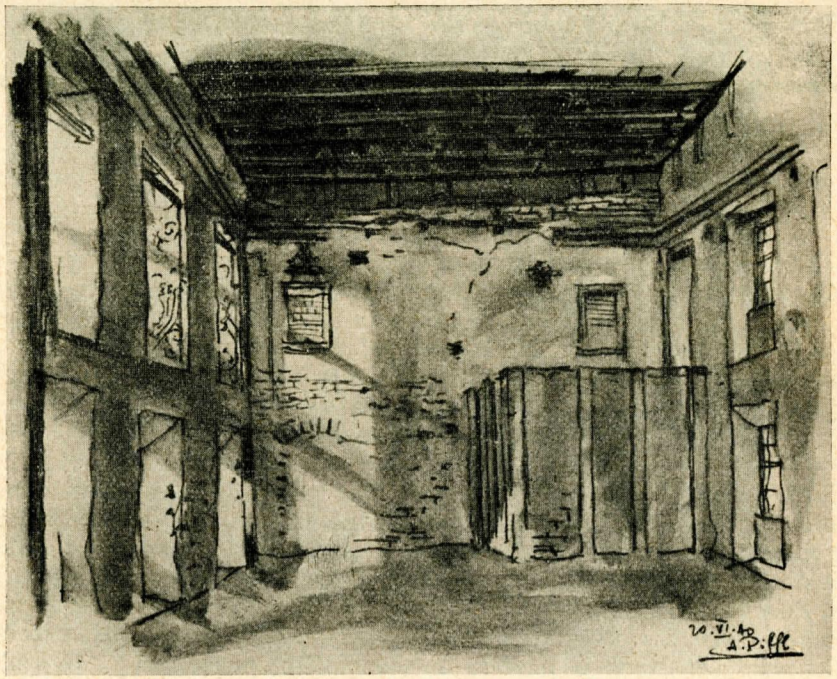

Kresba: Dr. A. Piffl, Roudnice n. L. Sál zámku v Roudnici n. L. Štoček: J. Štenc, Praha

jeho nepřeberný slovník básnický, z jehož skvělé zásobárny vyzdobuje svou mateřskou řeč, náš národní jazyk. Kraj naň působil a mluví z něho. Josef Hora praví v básni „Zpěv rodné zemi“:

„Modrou legendou jsi kvetla, země,
nad mým rodným krajem prostřed Čech.
Hora Řip se skláněla tam ke mně,
jako matčin prs a sladký vzdech.
Jak polibek na ústech
chutnala jsi po ovoci sadů,
v stínu hájů, v světle vinohradů . . . “

jež se táhnou po druhém břehu Labe od Kyškovic přes Brozánky k Mělníku. Josef Hora se narodil a vyrostl v kolébce Čechů, v tichém kraji lásky k národu. Je to národní básník skrz naskrz.

(Vyňato z almanachu, který k Horovým narozeninám chystá Roudnice n. Lab.)

Dr. A. Piffl, Roudnice n. L.:

Roudnický zámecký sál

Brzy po návratu z války třicetileté začal kníže roudnický a vévoda zaháňský Václav Eusebius z Lobkowicz stavět své nové sídlo Roudnici n. L., které mělo zatlačit do pozadí slávu středověkého roudnického hradu, majetku kdysi pražských arcibiskupů.

Úloha, kterou hrál Václav Eusebius u vídeňského dvora, nebyla po válkách malá. Císař Leopold I. propůjčil mu nejvyšší místa ve státním kabinetu, místa, která současně kladla požadavek náležité representace a následování dvorního života vídeňského. Císařovou velkou láskou byla vlašská hudba a divadlo, dva příznačné prvky společenského života pokračujícího baroku ve střední Evropě, při čemž dvorní šlechta napodobovala svůj mocný příklad a kladla hudbu a divadlo za součást módní representace i na svých sídlech venkovských.

Druhá polovina století XVII. žije se v Roudnici ve znamení stavby zámku. Kulaté věže starého hradu pohltila nová rozlehlá stavba s uzavřeným vnitřním nádvořím a dvěma širokými schodišti po stranách vstupní brány, ve východním křídle byla situována nová nákladná kaple a naproti ní, v západním křídle divadelní a slavnostní sál. Hledáme-li nějakou historickou obdobu pro tento sál, zjistíme, že podobně provedený a podobně situovaný je sál v paláci Valdštejnském v Praze. Oba sály jsou položeny do prvního patra a výškově zabírají dvě patra, roudnický sál má však daleko nákladnější schodiště. Žel, sál nebyl nikdy dostavěn, neboť když v r. 1673 upadl Václav Eusebius v nemilost u císaře Leopolda a zklamán se vrátil do Roudnice, nebyla již honosná stavba společenskou nutností. Společnost blízká dvoru byla nucena Roudnici opomíjet. A nástupce Václavův, Ferdinand August z Lobkowicz neměl již valný zájem o společenskou místnost tak velkých rozměrů.

Přes to, že je sál středem celého jednoho zámeckého křídla, zůstal již ve století XVII. pustým. Ani podlaha sem nebyla položena. Jak a kdy bylo sálu používáno k divadelním účelům, není známo. Jen portrety vídeňských herců v zámecké knihovně, kteří dojížděli hrávat titulní role do Roudnice, svědčí o tom, že se na zámku hrálo velmi často, ale dnes nemůžeme přesně určit, jak byl sál dekorován a upraven. V r. 1805 byla v tomto sále premiéra Haydnova oratoria, ke kterémuž slavnostnímu datu došlo patrně k vypracování některých štukových dekorací, jichž nedokončené zbytky se nám zachovaly ve dvou oknech. Ve století XIX., když byl sál jednou pro vždy vysazen z provozu, byl k severní stěně přistavěn osamělý pokoj, čímž byl prostor sálu úplně zničen.

Zdá se, že prostému roudnickému občanu byl sál v dobách lesku málo znám a snad mu byl i nedostupný. Pro tohoto prostoduchého souseda byly daleko cennějšími papírové a hadrové divadelní scény potulných herců, kteří táhli Podřipskem, aby seli v kraji poznání, víru a lásku.

V tichých odpoledních plného léta, kdy proud světla se tetelí v širokých pásech na hliněné podlaze sálu, kráčí tudy krása staletí. Z otlučených stěn a opadalých sádrových říms sálá žár července a z dveří otevřených na terasu zaznívá k nám ruch města. Jdeme sálem, který chtěl být důstojnou konkurencí valdštejnskou, uměleckým pokladem baroku, historicky důležitou scénou v dějinách divadelnictví, ale zatím zůstal holým prostorem, nedořeknutým slovem. Na tympanonu okna, ve kterém jsou pouze narovnány staré cihly, sedí sádrový andělíček, hned vedle, na západní stěně se šklebí na

římse masky, zbytky původního uměleckého programu. Opona dějinné scény zůstala však na dnešní časy pouze povytažena.

A když Vás pak zavede kustod zámeckých sbírek p. Mareš do hudebního archivu v knihovně a ukáže Vám sbírku vzácných hudebních nástrojů, sbírky not a portrety vídeňských herců, kteří na roudnickém zámku hrávali, nedovedete pochopit, proč již od třetiny století XVII. je sál skoro v troskách. Nemůžete se zbavit tísnivého dojmu a chladná vzpomínka je podobná onomu pocitu, který míval před sto lety roudnický prostý občan při myšlence na sál a jeho mrtvou krásu v osvětlení červencového odpoledne. Srdce tohoto souseda patřilo totiž hercům a komediantům, hrajícím v průjezdech a pod kolnami, bez nádhery, bez sádrových ozdob ve vysokých oknech, ale zato se srdcem zaníceným pro prkna, na kterých stáli.

Ústřední Matice Divadelního Ochotnictva Českého

nejstarší a nejpočetnější středisko ryze divadelních sdružení,

jež pořádá každoročně tyto slavnosti a jejíž péčí obsahově vypravena tato ročenka, **poskytuje svým členským spolkům m. j. výhody:**

1. **zdarma zasílá** 10krát ročně **illustr. odborný list div. „České divadlo“** s ochotn. poradnou atd.
2. **opatruje** výhodně kombinované **pojištění** úrazové s pojišť. odpovědnostním;
3. **zprostředkuje** za velmi výhodných podmínek platebních **objednávky her,** knih a notovin;
4. **udílí porady ve věcech** spolkových, divadelních i **právních;**
5. **dociluje** (na zvláštní objednací lístky) **slevu** u půjčoven kostymů a div. zastupitelství autorských;
6. **pořádá přednášky,** kursy i školy k odbornému vzdělání členstva;
7. **získává úlev** při dávkách za úřední výkony při představení (Žádosti na zvláštních formulářích.)

Dotazy a podrobnosti v kanceláři ÚMDOČ., Praha II., Spálená 9. — Telefon 406-68.

Jaromír Němeček,
tkalcovna
Hronov.

Zařizování moderních a slohových interiérů
BEDŘICH LINHA,
absolvent státní odborné mistrovské školy
Praha VIII., U Svobodárny 5.
Telefon č. 807-14.

Brilianty ● šperky ● hodiny
A. Nikodém, velkozávod klenotnický,
Praha I., Celetná č. 22, v průchodě proti Baťovi.

Repertoiru našich ochotnických divadel vyhovují osvědčená
● Franklova ličidla
Ing. Antonín Frankl, Praha XII., Nerudova 10.

OPTIK **K. HELLER A SPOL.**
obslouží nejlépe Váš zrak.
Praha - Příkopy 13. (Vedle Čedoku)

Textilie a módní zboží
Fröhlich & Aschermann,
Praha II., Václavské nám. č. 17.

Ilustrované spisy Mistra Aloise Jiráska
vydává nakladatelství
Šolc a Šimáček, společnost s r. o.
PRAHA II.,
Spálená ulice 27.
K dostání u všech knihkupců.

Sbírka moderních námětů

»OKNO DO SVĚTA«

Týdně za K 2·50

přináší na 60 stránkách bohatě ilustrovaného svazku vždy jedno **hlavní téma** *(na př. Petrolej, Kaučuk, Vitaminy, Válka ve vzduchu, Válka na moři, Japonsko, Suez, Gibraltar, Hollywood, Mikroskop atd.), o kterém se dozvíte snadno srozumitelným slohem vše nejpodstatnější. Dále obsahuje každé číslo Okna do světa řadu drobných zpráv z různých oborů, minutovou detektivku, matematické hříčky, křížovku, soutěž pro předplatitele, zvláštní rubriku »Čísla, z nichž je složen svět«, humor a pod.*

Obdržíte u knihkupců, v prodejnách časopisů neb přímo v administraci ORBIS, PRAHA XII., Fochova 62.

Družstvo krejčí *Praha VII., V zátiší 10 ● Telefon čís. 725-97.*

Vám dodá: *pánské a dámské oděvy, stejnokroje.*

Doporučujeme fu: **OBCHODNÍ DŮM KOZEL**

kuch. a restaur. nářadím **Dejvice, Kijevská 3. Tel. 732-82.**

***Sklenářství, lakýrnictví, písmomalířství* Praha II., Panská 3. Tel. 261-25.**

F. B. BATOVEC,

PRAHA I., Národní tř. 39.

Vzorné papírnictví - Tiskárna - Litografie - Plnicí pera ● Telefon číslo 201-92, 201-94.

V Hradci pro ovoce - lépe zajít do »Tržnice«.

Ovocná tržnice - Řed. drah.

Při návštěvě Prahy doporučujeme iako nejvhodnější nákupní pramen firmu

Hana Špillarová,

tovární sklad prvotřídních výrobků stříbrných a alpakových

PRAHA II., Václavské náměstí, Palác „Fénix. - Telefon čís. 236-29.

Tapety ●

Linoleum ●

ANT. ZEMAN,

Praha II., Lazarská 5.

Telefon 203-28, 360-19.

JIRÁT RICHARD,

dříve Jirát a Nattermüller,

továrna na překližky, dyhy a dveře

PRAHA-VYSOČANY,

Poděbradova 540.

Kupte si šťastný los třídní loterie u firmy **Bělík a spol.,**

Praha III., roh Karmelitské a Prokopské ul. **Praha II., Národní tř. č. 38 (vedle paláce Riunione).**

Naše heslo: Služba českému ochotnictvu.

Divadelní nakladatelství a knihkupectví

Fr. Švejda v Praze I., Celetná 25.

Majitelka M. Švejdová. Telefon 646-72.

NÁRODNÍ KLENOT, KTERÝ NIKDY, NIKDY NEUMÍRÁ

ALOIS JIRÁSEK: F. L. VĚK

s nádhernými obrazy ADOLFA KAŠPARA.

5 dílů – celkem 2192 stran – brožované 360 K, vázané 460 K.

U VŠECH KNIHKUPCŮ - NAKLADATEL VÁCLAV PETR, PRAHA II., JEČNÁ 32.

Psací ● Sčítací ● Kalkulovací ● Účtovací ● Knihovací

STROJE Miroslav ŠVESTKA Praha II., Václavské nám. 28.

»AKO« akc. spol. pro výrobu fotografických potřeb a lučebnin,

Praha II., Štěpánská 28,

továrna v Českém Brodě.

Vzpomeňte si na kteroukoli divadelní hru

kdekoli vydanou, veselohru, drama, lidovou hru, operetu

všechny máme na skladě

a vyřídíme Vaši objednávku obratem.

Knihkupectví A. Neubert v Praze,

Hybernská 12.

Sporáky ● kamna
Ústřední topení
teplým vzduchem

FERRUM a. s.,

Praha XII.,
Legerova ul. 82.

Frýdlant n. Ostr.

ÚSTŘEDNÍ BANKA SPOŘITELEN
PRAHA II., JINDŘIŠSKÁ 19.

Pobočky: BRATISLAVA, BRNO, MORAVSKÁ OSTRAVA.
Expositury: DEJVICE, KRÁL. VINOHRADY.
VEŠKERÉ BANKOVNÍ A BURSOVNÍ OBCHODY – BEZPEČNOSTNÍ SCHRÁNKY (SAFES).

»DEMKA«,
PRAHA II.,
Petrská 18

dodává mistrům klempířským
plechy ● železo ● kovy

Pro zdraví vlasů -
NEDVĚDOVA BŘEZOVÁ VODA!
Vyrábí: A. M. Nedvěd, Praha X.

Sporáky rodinné i restaurační
Jan Kaliba a spol.
Praha XIV., Linecká 124.

Bedřich Němeček,
výroba lněného a bavlněného zboží

Velké Poříčí u Náchoda.

Bedřich Machek, továrna jemného prádla a tkalcovna *Červený Kostelec.*

František Možiš a syn, tkalcovna Červený Kostelec.
Telefon číslo 34.

Rolnický cukrovar,
zemědělské a průmyslové podniky,
akciová společnost
v Podzámčí.

Pošta Podzámčí ● Telefon Opočno číslo 8 ● Dráha Opočno

Pro cihlářské závody Pulice - stanice Pulice.

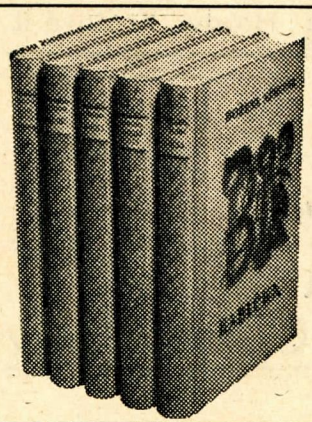

Dobrá příležitost
pro přátele krásných knih
5 nejlepších knih BOŽENY NĚMCOVÉ
ve výhodné subskripci místo za 225 K za 180 K, ve zdobených vazbách místo za 325 K za 280 K. 1337 stran velkého formátu a 248 ilustrací akad. malíře Jos. Vodrážky. – Bližší podrobnosti u knihkupců nebo v
NAKLADATELSTVÍ L. MAZÁČ, PRAHA II., SPÁLENÁ 53.

Dámské klobouky

St. Bartoš, **Praha II.,** Palackého 13.

Zámecké vinařství
Vinařského družstva v Bzenci
Bzenec - Morava

Jan Tomášek,
koncesovaná nákladní autodoprava, specielní stěhování, vlastní skladiště.
Hradec Králové II., Kalinova 785. Tel. 650.

Koberce ● Záclony ● Linolea ● Čalounické potřeby
M. Hajniš,
Telefon čís. 333. **Hradec Králové**

Pijte *Královéhradecké* *pivo!*

Old. Bendl a ing. Rusý,
továrna na překližované desky, dyhy a parní pily
Hradec Králové II.

Čokoláda
„RUPA"
Cukrovinky

K správnému poznání českého slovesného BAROKA
přispívá kniha univ. prof. Dr. Josefa Vašici:
ČESKÉ LITERÁRNÍ BAROKO.
Stran 360, cena brož. K 33·-
Zvěčnělý prof. Arne Novák napsal o »Českém literárním baroku«: »Josefu Vašicovi se podařil důkaz, že nelze české literární baroko ani vylučovati z vývojového dramatu naší slovesnosti, ani odbývati paušálním odsudkem myšlenkové chudoby uměleckého nevkusu«.
Doba, zvaná »TEMNO« dostává ve Vašicově práci tvářnost zcela novou.
U knihkupců, nakladatelství „VYŠEHRAD", PRAHA II., Václavské 12.

Eduard Bejkovský,
● *výroba prádla* ●
Hradec Králové.

Frant. Jeřábek, *parostrojní cihelna* **Roudnice n. L.**

AGRÁRNÍ BANKA, PRAHA II., Senovážné n. 26.
Filiálky: Bratislava, Brno, České Budějovice, Hradec Králové, Jičín, Kroměříž, Olomouc, Pardubice, Plzeň, Příbram, Tábor a Užhorod. - Adresa pro telegramy: Agrobanka, Praha. Čísla telefonů: 273-41 serie, 306-34. Pro meziměst. hovory: 221-41 serie. 306-35, 306-36. Účet poštovní spořitelny 4320.
Provádí veškeré obchody bankovní. - Přijímá vklady na vkladní knížky a běžné účty.
Speciální oddělení: Pozemkové – Cukerní – Uhelné – Průmyslové – Záloženské.

Akciová společnost
pro zužitkování lesů a dříví **Roudnice nad Labem.**

Bratří Kohoutové,
továrna na niti, příze a barevna
Hradec Králové.

BÍLÉ ZBOŽÍ A PRÁDLO ZNAČKY
v prodejnách firmy
SEHNOUTKA
Petra

MEVA,

akciová společnost pro průmysl zbožím kovovým

Roudnice nad Labem

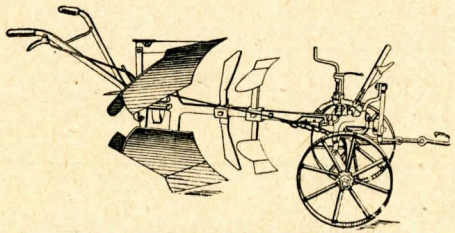

PLUHY a orné nářadí
osvědčených konstrukcí

Závody
RINGHOFFER-TATRA a. s.
Závod „Bächer" Roudnice n. L.

Ludvík Lederer, *nájem mlýna* **Mělník - Pšovka**

Česká průmyslová banka

Filiálka v Roudnici nad Labem

Autokary na zájezdy **V. Kryml, Mělník III.** *Telefon čís. 882.*

Česká společnost pro průmysl cukerní
Cukrovar a rafinerie cukru
v Mělníku.

Jan Pracner, *specielní továrna na secí stroje a rozmetadla umělých hnojiv* **Roudnice n. L.**

»LIBERTA«,

TOVÁRNA DĚTSKÝCH KOČÁRKŮ,
SVOBODA A SPOL.

Mělník IV.

Ferdinand Přibyl,

mechanická tkalcovna

Krčín.

Mechanická tkalcovna, pletárna a továrna trikotinového prádla
Velké Poříčí n. Met.
EDMUND PICK,
pod důvěrnickým vedením.

Jaromír Švorčík, pily, hoblárna a výroba beden ***Žabokrky-Hronov.***

Textilní zasilatelství **Antonín Matyska, Zbečník-Hronov.**

J. Taubic,
mechanická tkalcovna
Telefon Hronov č. 15. ***Zbečník.***

Víno, likéry *doporučuje* **Oldřich Žid, Zbečník - Hronov.**

Velko - Poříčská mechanická tkalcovna **Arnold Kraus.** *Pod důvěrnickým vedením.*

A. Martin, tkalcovna Červený Kostelec.

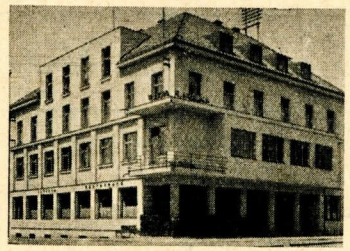

Hotel »Radnice«
Restaurace **Hronov.** *Kavárna*

Elegantní levné pokoje. - Ústřední topení. - Studená a teplá voda v pokojích. - Sprchy. - Lázně. - Garáže.

Telefon číslo 47.

Hronovská elektrárna

společnost s r. o. v Žabokrkách.

- **Upozorňuje** na výhodné sazby bytové, zemědělské a průmyslové.
- **Navrhuje a zařizuje** účelně a pečlivě elektrické instalace vysokého a nízkého napětí.
- **Dodává** elektrické sporáky, vařiče, žehličky, ledničky atd. za velmi výhodných podmínek.

Bedřich Hofman,

úpravna Hronov. Telefon 59

Ledhujský pivovar doporučuje svá piva.

J. A. KNOLL,

mechanická tkalcovna lněného a bavlněného zboží

Hronov.

Josef Exner syn,

● Strojírna a slevárna ●

Česká Skalice.

Doporučujeme **Mlékařské družstvo,**

zapsané společenstvo s obmez. ručením

v Polici n. Met.

Mechanická tkalcovna *M. V. Škop v Polici n. Met.*

Ing. Bohumil Seidl,

nást. ing. Jar. Vlk, vydělávání a chemická barvírna kožišin

Česká Skalice, Riegrova ul.

Váš oděv vyčistí a obarví

Telefon č. 2. **u Letzlů v Hronově.** ●

B. Spiegler a synové,

mechanická tkalcovna, barevna, bělidla a úpravna

Pod důvěrnickým vedením **Hronov.**

EDUARD MORAWETZ V ÚPICI,

tkalcovna a úpravna lněného a bavlněného zboží — Akciová společnost.

Roman Žid & synové,

tkalcovna ženilkového a smyčkového zboží

● *Hronov.*

Josef Holubec,

výroba a prodej textilního zboží

Hronov.

Ferdinand Mroženský, mechanická tkalcovna ***Úpice.***

Vilém Hofman a spol.,

barvírna, bělidlo, škrobírna, motárna a mercerisace

Založeno r. 1888. *Telefon čís. 81.*

Hronov.

Látky dámské a pánské v nejlevnějších cenách
a velkém výběru nabízí nejstarší obchodní dům

St. Kynzl

v PRAZE I., Staroměstské náměstí.
3 obchody - Založeno 1876 - Tel. 203-10, 267-08.

Rolnická mlékárna společnost s r. o. **v Náchodě.**

MINIMAX hasicí přístroje, společnost s r. o.
PRAHA II., Palackého nábřeží č. 20.
Ochran. známka. Továrna: Libčice n. Vlt.

Železo, roury, armatury
Š. Roubíček nást. **V. Micek**
Kolín - Telefon 74.

SPOŘITELNA MĚSTA KOLÍNA.

F. M. Oberländer a Hronovská
přádelna bavlny, akc. spol.,
spojené přádelny a tkalcovny.
Pod důvěrnickým vedením.

V. Chmelík, textilní zasilatelství, **Hronov.**

Triola

akciová továrna na prádlo
Praha VIII., Drahobejlova 29.

Piana-Marha-Jaroměř jsou prvotřídní a dobrá.

Karel Filip,
(vdova) ● zkoušený zubní technik ●
Jaroměř.

Doporučujeme specielní podnik pro dopravu nábytku **Rudolf Vágner, Jaroměř.**

Akciový pivovar a sladovna
v Hořicích.

Továrna na stroje, kotlárna a mědikovna
JOSEF BUŠEK A SYNOVÉ, Hořice v Podkrk. - Tel. 63.

Náchodská továrna na niti
Jaroslav Černoch,
Náchod

Továrna hospodářských strojů
Strojírna a slevárna **Ant. Růžička v Jaroměři.**

Doporučujeme

KUMBURSKÉ PIVO

zaručeně výborné jakosti.

St. Holubec,
mechanická tkalcovna
Náchod

Akciová společnost
Červeno-Kostelecké
přádelny a tkalcovny

DVOJBLESK
na plotny a jiné čištění
Původní nezměněná jakost.
DERBY-OBÉ, PRAHA VIII.

Bedřich Matyska
a spol.,
mechanická tkalcovna
Zbečník - Lhota za Červeným Kostelcem

Doporučujeme firmu: Josef Marek, mechanická pletárna Hořice v Podkrkonoší.

Obecní pivovar v Náchodě
doporučuje svá kvalitní
piva.

Oldřich Caska, dříve: Náchodská mechanická tkalcovna František Bouček Náchod.

Tiskopisy • Václav Lehm • Náchod

Fr. Šrám,
textilní závody
Náchod.
Továrny: VELKÉ POŘÍČÍ N. MET. - ZÁLESÍ U ÚPICE.

Krejčovský závod František Kindl, Náchod - náměstí.

Jindřich Emmer a synové,
TOVÁRNA NA PRŮHLEDNÝ PAPÍR
Náchod.

Víte, co dokáže 1 kw hodina?

Svítí žárovkou 40 W 25 hodin nebo 5 dní po 5 hodin.
Žehlí 3 hodiny a vyžehlí 8 kg prádla.
Vyssává prach 5 hodin v 5 pokojích.
Vypere a vysuší za 4 hodiny 20 kg prádla.
Uvaří snídani, oběd a večeři pro 1 osobu na den.
Ohřeje 20 litrů vody pro koupel.

Elektřina vaří čistě, pohodlně a levně!

Městská elektrárna v Náchodě.

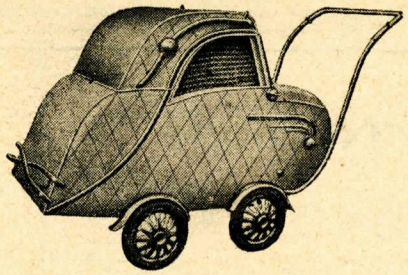

KVALITNÍ KOČÁRKY

»ELASTIC«

Tovární sklad:

JAR. ŠIMEK, HRONOV.

JINDŘICH šrotovníky MĚLNÍK.

Libochovické sklárny,

akc. spol., Libochovice. - Tel. 15.

České kvalitní sklo. Duté a lisované sklo křišťálové, barevné a olovnaté.

LIBOCHOVICKÉ KERAMICKÉ ZÁVODY.

Strojní výroba a prodej stavebnin — Prodej uhlí.

Lékárna »U české koruny«

Ph. Mr. RUD. ADÁMEK

JIČÍN, náměstí 17.

HRON,

bohatý na vitaminy, velmi výživný výtažek z ječného sladu, zdravá pochoutka pro děti a dospělé.

Vyrábí firma:

HRONOMALT, M. Seidl - A. Letzl v Hronově.

Nezapomeňte ochutnati ovocný jogurt z mlékárny

● Rolnických družstevních

● podniků v Jičíně.

Sportovci, navštěvujte restaurační podnik

kol. St. Peška »U ŠPILARŮ« v Jičíně, Husova tř.

Ústřední topení a větrání, vodovody, zdravotní zařízení

J. Marek, Jaroměř. Telefon 381.

Piana

F. ROUS

Jičín.

Doporučujeme náj. Fr. Honzák. Tiskařské družstvo, z. sp. s r. o. v Jičíně.

DROGERIE M. PUŠ JIČÍN.

Antonín Holan,

velkoobchod

● Jičín - Telefon čís. 160.

● Koloniál - Lahůdky - Zemské plodiny.

Roman Dostál,

mechanická tkalcovna,

matracové-damaškové grádle, nábytkové látky.

Zbečník u Hronova. Telefon: Zbečník 3. ●

Jindřich Pohl, mlýn Velké Poříčí.

Továrna na hospodářské stroje a slevárna

● Specialita: šrotovniky, čerpadla močůvková i vodovodni.

J. Rousek a synové,
Nové Město nad Metují.

Jaroslav Kozel, tkalcovna lněného a bavlněného zboží Úpice.

E. Katschner,

první česká továrna na brusle, zástrče, závěsy kloubové a šrouby

v Polici nad Met.

Mléko a mléčné výrobky dodává mlékárna v Opočně.

Mech. tkalcovna lněného a bavlněného zboží *A. Löwy a spol., Police n. M.*

Theodor Kejzlar,

tiskárna a přádelna

Červený Kostelec

Dobré pivo vaří

protektorátní pivovary:

Benešov u Prahy
Buštěhrad
Jeneč
Kácov nad Sázavou
Křivoklát
Olovnice
Smiřice nad Labem.

Podobný případ

JAKO U BOT

Když prochodíte podešve a svršky jsou bezvadné, jistě boty nezahodíte. Dáte je podrazit. Můžete to tak dělat i s punčochami, které mají silně poškozená chodidla. Přineste nám takové punčochy, přeprané a s neodstřiženými chodidly. Přiděláme k nim nová chodidla. Nová chodidla našíváme k dámským, pánským i dětským punčochám.

Baťa

Vytiskl Grafický závod A. J. Votruba a syn v Hronově.